

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

DIPLOMOVÁ PRÁCA

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Dekan: prof. Ing. Peter Bielik, PhD.

**Zabezpečovacie prostriedky záväzkového práva pri
podnikateľskej činnosti družstva
Diplomová práca**

Katedra práva

Vedúci katedry: prof. JUDr. Anna Bandlerová, PhD.

Vedúci práce: JUDr. Jana Ďurkovičová

Erik Keller

Nitra 2008

Summary

The biggest changes in the economy since 1989 took place in agriculture. Currently the success of a company, its financial stability and its ability to produce profit lies in the hands of managers. An important role in providing cash-flow is played by the business contractual relations represented by actual contracts.

The objective of my master thesis is to mention the current valid legal modification of business contractual relations, their legal securing institutes, their implementation and usage in a selected agricultural entity; the agricultural manufacturing and trade farm in Žemberovce. In my thesis I used the methods of analysis, comparison and synthesis.

The first part of my thesis focuses on the explanation of the theoretical background of business contractual relations and various important related concepts. After the introduction, it analyzes respective insurance entities from the business law's and the civil law's point of view.

The second part consists of the presentation of the agricultural manufacturing and trade farm in Žemberovce. This part focuses on the core business, organizational structure, land resources, human resources and the analysis of livestock and vegetable production of the agricultural farm in the year 2007. This part also includes a brief analysis of selected economic indicators and their comparison with optimum values.

The last part focuses on the analysis of the three most frequently used types of contracts. The knowledge gained by analysis and comparison leads to my conclusions and recommendations.

Key words: contract – zmluva, legal securing institutes – zabezpečovacie právne inštitúty, agricultural farm – poľnohospodárske družstvo, business contractual relation – obchodný záväzkový vzťah, livestock – živočíšna výroba, vegetable production – rastlinná výroba, land resources – pôdny fond, contract – zmluva, bussiness law – Obchodný zákonník, civil law – Občiansky zákonník

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že diplomovú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

V Nitre,

.....

Podpis autora DP

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pani JUDr. Jane Ďurkovičovej za pomoc,
pripomienky a odborné vedenie a pánovi Ing. Milanovi Halmešovi za cenné rady pri
vypracovaní mojej diplomovej práce

V Nitre,

.....

Podpis autora DP

Obsah

Úvod.....	7
1. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky.....	9
2. Cieľ práce.....	27
3. Metodika práce.....	28
4. Obchodné záväzkové vzťahy a zabezpečovacie inštitúty v právnom systéme Slovenskej republiky.....	31
4.1. Obchodné záväzkové vzťahy.....	31
4.2. Zabezpečenie záväzkov podľa platnej právnej úpravy Občianskeho a Obchodného zákonníka.....	36
4.2.1. Záložné právo.....	37
4.2.2. Zádržné právo.....	40
4.2.3. Zmluvná pokuta.....	40
4.2.4. Banková záruka.....	41
4.2.5. Ručenie.....	42
4.2.6. Zábezpeka.....	44
4.2.7. Uznanie záväzku.....	44
4.2.8. Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov.....	45
4.2.9. Zabezpečovací prevod práva.....	46
4.2.10. Zabezpečovacie postúpenie pohľadávky.....	47
4.3. Obchodné - záväzkové vzťahy a praktické uplatnenie zabezpečovacích prostriedkov v PD Žemberovce.....	48
4.3.1. Predmet činnosti, organizačná a riadiaca štruktúra.....	48
4.3.2. Pôdny fond družstva.....	51
4.3.3. Rastlinná výroba.....	52
4.3.4. Živočíšna výroba.....	53
4.3.5. Personálna činnosť.....	54
4.3.6. Ekonomická analýza PD Žemberovce.....	54
4.3.7. Uzatváranie jednotlivých typov zmlúv a ich zabezpečenie v PD Žemberovce.....	58
5. Záver a návrh na využitie poznatkov.....	61
6. Použitá literatúra.....	64
7. Prílohy.....	66

Zoznam použitých skratiek

DHM – dlhodobý hmotný majetok

ŽV – živočíšna výroba

RV – rastlinná výroba

PD – poľnohospodárske družstvo

JRD – jednotné roľnícke družstvo

napr. – napríklad

Z.z. – zbierka zákonov

pod. – podobne

tzv. – takzvané

t.j. – to jest

resp. - respektíve

a i. – a iné

Úvod

November 1989 naštartoval proces, ktorý nazývame ekonomická transformácia, ktorého základom bol prechod z centrálne riadeného hospodárstva na trhovo riadené, pričom tento proces bol podmienený rýchlou a rozsiahlou zmenou vlastníckych vzťahov.

Začiatok roku 1990 sa niesol v znamení súťaže 2 koncepcií nastávajúcej transformácie ČS a to:

- gradualistická koncepcia, ktorá presadzovala nutnosť postupného dávkovania reformách krokov v dlhšom období. Odôvodňovala to predovšetkým tým, že všetky subjekty našej ekonomiky (podniky, obce...) sa musia radikálnej zmene podmienok svojho fungovania postupne prispôbovať. V oblasti privatizácie sa prikláňala k štandardným metódam s dôrazom na zamestnanecké a manažérske vlastníctvo,
- radikálna koncepcia, ktorá presadzovala rýchly postup reformy.

V júni 1990 parlament schválil scenár ekonomickej reformy ČSFR čím potvrdil víťazstvo radikálnej koncepcie transformácie ekonomiky. Scenár ekonomickej reformy bol postavený na piatich základných pilieroch:

- liberalizácia cien,
- úsporná rozpočtová a menová politika,
- liberalizácia zahraničného obchodu, t. j. zrušenie monopolu štátu v zahraničnom obchode,
- vnútorná konvertibilita meny,
- malá a veľká privatizácia.

Celý tento proces bol podmienený rýchlou a rozsiahlou zmenou vlastníckych vzťahov. Zrovnoprávnilo sa vlastníctvo všetkých vlastníkov, poskytla sa rovnaká právna ochrana a rovnaké obmedzenia, bez ohľadu na to, či ide o štátne alebo súkromné vlastníctvo. Začalo sa rozvíjať súkromné podnikanie, ktoré až do tej doby neexistovalo. Nastal veľký rozmach podnikateľských aktivít na domácom i zahraničnom trhu, ktorý si vyžiadal rozsiahle legislatívne zmeny.

K základným právnym normám upravujúcim podnikanie a zabezpečenie pohľadávok patria najmä : zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, zákon č. 455/1991 Zb. Živnostenský zákon a zákon č. 219/1991 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o súkromnom podnikaní občanov.

Nové trhové prostredie, ktoré je založené na zmluvnej slobode a slobode podnikania, spolu s rozvojom dodávateľsko – odberateľských vzťahov prinieslo aj riziko neplnenia prevzatých záväzkov. Do popredia sa stále viac dostávala otázka využitia zabezpečovacích prostriedkov ako inštitútov súkromného práva. Na tieto zabezpečovacie prostriedky môžeme hľadieť z dvoch strán. Na jednej strane vystupuje podnikateľ ako dlžník, teda subjekt, ktorý zabezpečuje svoje záväzky niektorým zo zabezpečovacích inštitútov, najmä ak ide o získané úvery od bánk. Na strane druhej podnikateľ vystupuje ako veriteľ, čiže subjekt zaisťujúci svoju pohľadávku pred prípadným porušením povinnosti zo strany dlžníka.

Efektívne využitie zabezpečovacích prostriedkov sa javí ako účinná cesta k zníženiu rizika neplnenia obchodných vzťahov, čo vedie k zvýšeniu právnej istoty podnikania, zlepšeniu hospodárskeho postavenia podnikateľských subjektov v trhovom hospodárstve vo vzájomných dodávateľsko – odberateľských vzťahoch a k zabezpečeniu dlhodobej úspešnosti podniku.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

Ilková – Bandlerová (14) definujú podnikanie ako sústavnú činnosť, ktorá je vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

Bielik – Bandlerová – Belica – Šimo (7) uvádzajú, že podnik je forma podnikateľskej činnosti, v rámci ktorej dochádza k cieľavedomému spájaniu hmotných, finančných a ľudských zdrojov v jednej výrobnno-organizačnej jednotke s uzatvoreným obratom hodnoty a cieľom produkovať úžitkové hodnoty pre potreby trhu a pre vlastné uspokojenie potreby subjektu.

Podľa **Bielika, P. (8)** ekonomická teória hovorí, že každá činnosť, ktorá vytvára hodnotu je výrobou. Pojem výroba teda zahŕňa všetky hospodárske činnosti spojené so zaisťovaním výroby výrobkov a služieb pre končeneho spotrebiteľa. Z hľadiska makroekonómie, ak sa má výroba uskutočniť, musia sa spojiť tri výrobné faktory, t.j. pôda, práca a kapitál. Výroba v najširšom poňatí znamená zhotovovanie tovarov, a to vrátane prípravy realizovaných tovarov a poskytovaných služieb. Slúži teda na všeobecné uspokojovanie ľudských potrieb. V tomto zmysle sa pod produktívnou prácou chápe každá plánovitá práca, ktorá bezprostredne alebo sprostredkovane uspokojuje ľudské potreby. Je to každá práca bez ohľadu na výsledný produkt, napr. aj práca ženy v domácnosti, pričom pracovný výkon ženy je sociálnym produktom. Za produktívnu prácu sa potom chápe len práca, ktorá vytvára konkrétne materiálne produkty. Pod výrobou v užšom slova zmysle rozumieme len výrobu ako časť transformačného procesu, t. j. konkrétna premena výrobných faktorov (vstupov) na výrobky (výstupy). Takáto premena prebieha ako výrobný proces, ktorý pozostáva z celého radu pracovných, automatických a prírodných procesov, ktoré sú ohraničené časovým intervalom, v ktorom sa výrobné vstupy premieňajú na výrobok. Výrobný proces podniku je teda cieľavedomá činnosť, pri ktorej sa pracovný predmet mení na hotový výrobok, resp. službu. Charakterizujeme ho ako tvorivý proces, ktorého funkciou je tvorba úžitkových hodnôt a predstavuje hlavnú činnosť podniku. Je širším pojmom ako pracovný proces, pretože okrem pracovných procesov je jeho obsahom využívanie aj prírodných síl, fyzikálnych a biologických procesov pri výrobe hmotných statkov.

Hudák, J. (23) konštatuje, že najrozšírenejšou formou podnikania v poľnohospodárstve sú na Slovensku poľnohospodárske družstvá a obchodné spoločnosti, ktoré sú svojim charakterom určitou kombináciou kapitálovej a osobnej spoločnosti a ich právna úprava je zakotvená v Obchodnom zákonníku.

Ako uvádza **Zoborský, I. M. (30)** vo viacerých európskych krajinách poprednú úlohu v odvetviach zabezpečujúcich výživu obyvateľstva zohrávajú podnikateľské subjekty služieb založené na družstevnom princípe. Pred rokom 1949 tiež u nás úspešne fungovala početná skupina družstiev a ďalších organizácií, ktoré poskytovali aj finančné služby. Tieto organizácie boli prevažne zoštatnené alebo prevedené do jednotných roľníckych družstiev. Zo štruktúry tradičných podnikateľských subjektov sa postupne vyčleňovali špecializované činnosti a začali ich vykonávať samostatné podniky. Vznikli štátne i družstevné podniky a organizácie zabezpečujúce služby pre poľnohospodársku prvovýrobu. Slovenské poľnohospodárstvo, napriek zložitému vývoju v rokoch kolektivizácie, zaznamenalo rozvoj. V priebehu štyridsiatich rokov hrubá poľnohospodárska produkcia vzrástla viac ako trojnásobne. Zásluhou výrazného vzostupu rastlinnej a živočíšnej produkcie sa Slovensko radilo koncom 80. rokov k popredným producentom základných potravinárskych článkov v prepočítaní na obyvateľa. V súvislosti s hospodársko – právnymi vnútropolitickými zmenami po novembri 1989 došlo k výrazným zmenám aj v odvetviach, ktoré zabezpečovali výrobu poľnohospodárskych produktov a ich spracovanie. Rozhodujúca časť podnikov sa postupne prispôsobila zmeneným podmienkam a prešla na nové formy a zásada trhového hospodárenia. Vyjasnili sa vlastnícke vzťahy, došlo k transformácii JRD, privatizácií ŠM, vznikli samostatné roľnícke hospodárstva. Niektoré družstvá, ale aj skupiny družstevných podnikov, predovšetkým v oblasti sekundárneho družstevníctva postupne prestali existovať. Väčšina podnikateľských subjektov je opäť schopná už v tomto období produkovať potrebný objem surovín rastlinného a živočíšneho pôvodu pre potravinársky priemysel a následne pre zabezpečenie výživy obyvateľstva, ako aj pre exportné účely.

Bielik, P. (8) uvádza, že poľnohospodárstvo je odvetvím materiálovej výroby, ktoré poskytuje poľnohospodárske suroviny spracované na potraviny na finálne užitie, produkty na bezprostrednú spotrebu a suroviny na výrobu spotrebného tovaru. Poľnohospodárske podniky plnia základnú funkciu – zabezpečovanie potravín pre obyvateľstvo a poľnohospodárskych surovín pre priemysel. Je to tzv. produkčná funkcia. Okrem nej plnia podniky aj ďalšie mimo produkčné funkcie, medzi ktoré môžeme zaradiť krajinotvornú funkciu, sociálne – kultúrnu

funkciu, rekreačnú funkciu a pod. Hlavnou činnosťou poľnohospodárskych podnikov je poľnohospodárska výroba. Člení sa na rastlinnú a živočíšnu výrobu. Medzi špecifiká poľnohospodárskych podnikov patrí:

- 1) Vysoká závislosť na prírodných podmienkach – hlavným výrobným faktorom v poľnohospodárskej výrobe je pôda
- 2) Časový nesúlad medzi priebehom výrobného a pracovného procesu – je typický najmä pre rastlinnú výrobu
- 3) Sezónnosť práce v poľnohospodárskej výrobe – t. j. nerovnomerné rozloženie nárokov na pracovníkov v priebehu roka sa prejavuje najmä v rastlinnej výrobe.

Zvláštnosti poľnohospodárstva spôsobujú aj určité zvláštnosti ekonomiky poľnohospodárskych podnikov a evidencie. V súvahe, ktorá predkladá prehľad o štruktúre majetku a zdrojov jeho krytia v porovnaní s priemyselnými podnikmi sú hlavnými položkami majetku v poľnohospodárskych podnikoch pôda, budovy, stavby, pôdne meliorácie, trvalé kultúry, skleníky, nedokončené investície iné. Zvláštnu položku tvoria zvieratá (dobytok, kone, ošípané, hydina, a pod.). Hlavnými položkami obežného majetku sú poľný inventár, krmivá a stelivá, vlastné alebo nakúpené. Hlavnými výnosmi poľnohospodárskych podnikov sú tržby za poľnohospodárske výrobky, hlavnými nákladmi sú výdaje na osivá, sadivá, krmivá, hnojivá, pohonné hmoty a pod. Evidenciu výnosov a nákladov komplikujú časové rozlíšenia, t. j. časový posun medzi výnosmi a nákladmi.

Ako uvádza **Gozora, V. (12)** podnikanie je súčasťou prebiehajúcich spoločenských procesov, ktoré sa uskutočňujú prostredníctvom cieľavedomej ľudskej činnosti. Je hnacím motorom spoločenskej výroby a vyspelej ekonomiky každej krajiny. Preto sa podnikateľská činnosť stala neodmysliteľnou súčasťou každého hospodárskeho subjektu v trhovej ekonomike. Podnikanie je funkciou hospodárskej činnosti výrobných jednotiek, ktoré produkujú úžitkové hodnoty pre potreby spoločnosti. Jeho rozsah, aktívnosť a ekonomický výsledok určujú vonkajšie a vnútorné činitele hospodárskej prosperity. Rozvoj podnikateľskej činnosti je eliminovaný súborom vecných, hodnotových a ľudských zdrojov. Popri limitovaných vstupoch bolo podnikanie hospodárskych subjektov ohraničené normatívnou základňou, cenovými a necenovými nástrojmi riadenia a organizačno-právnymi predpismi. Nositeľmi podnikateľskej činnosti sa stali mnohé podnikateľské subjekty, ktoré viac či menej úspešne vstupujú na domáce trhy.

Podnikanie je aktivita, ktorú uskutočňuje podnikateľ s cieľom dosiahnuť zisk. Podnik je hospodárska jednotka s ekonomickou samostatnosťou a právnou subjektivitou, tvrdia

Bocková, A a kol (9)

Podnikanie má dva aspekty:

- právny
- ekonomický

Právny aspekt podnikania v Slovenskej republike upravuje Obchodný zákonník (zákon č.513/91 Zb. v znení neskorších predpisov) a zákon o živnostenskom podnikaní (č. 455/91 Zb. v znení neskorších predpisov).

Ekonomický aspekt podnikania upravujú rôzne zákony o daniach, odvodoch do fondov sociálneho zabezpečenia, Občiansky zákonník, Zákonník práce a pod.

Bielik – Bandlerová – Belica – Šimo (7) uvádzajú, že družstevníctvo ako spoločenský fenomén má v našej krajine viac ako 150 ročnú tradíciu. Družstvá ako subjekty právnych vzťahov majú svoje uplatnenie v podmienkach novo sa rozvíjajúceho trhového hospodárstva. Družstvo je popri obchodných spoločnostiach tiež jednou z tzv. subjektívnych právnych foriem podnikania, čo znamená spojenie viacerých osôb, ktorého výsledkom je založenie a vznik novej právnickej osoby, nového subjektu práv a povinností oddeleného od právnych subjektív svojich členov. Družstvo je podnikateľom zo zákona, aj keď v zmysle našej právnej úpravy podnikateľská činnosť nemusí byť tým účelom, za dosiahnutím ktorého bolo družstvo založené. Forma podnikania vytvorením družstva je vhodná najmä v tých prípadoch, kde spoločné podnikanie nie je náročné na výšku základného imania. K výhodám podnikania formou vytvorenia družstva patria najmä:

- jednoduchý vznik
- nenáročnosť na výšku základného imania
- členovia neručia za záväzky družstva
- uspokojovanie sociálnych potrieb a podpora svojich členov
- samospráva, ktorá predstavuje družstevnú autonómiu tým, že členovia družstva svoje záležitosti spravujú sami na základe oprávnenia spolurozhodovať, podieľať sa na výkone správy a kontrolovať výkon správy
- družstevná demokracia, ktorá úzko súvisí a rozvíja zásadu samosprávy

Prvoradým cieľom družstva nie je dosahovanie zisku pre družstvo ako subjekt, ale pre jeho členov, pre uspokojenie ich potrieb. Táto črta najvýraznejšie odlišuje družstvo od obchodných

spoločností. To je zrejmé aj z toho, že v Obchodnom zákonníku je zaradené do samostatnej hlavy. Je tak oddelené od obchodných spoločností, upravených rovnako s v samostatnej hlave. Týmto oddelením chcel zákonodarca jednostranne demonštrovať, že družstvá nemožno počítať medzi obchodné spoločnosti napriek tomu, že s nimi majú niektoré spoločné znaky (napr. družstvá vytvárajú základné imanie a analogické orgány ako kapitálové spoločnosti). O úzkych vzťahoch medzi obchodnými spoločnosťami a družstvami svedčí aj možnosť primerane použiť všeobecné ustanovenia Obchodného zákonníka o obchodných spoločnostiach, ak neexistuje pre družstvá špeciálna úprava.

Ako uvádza **Zoborský I. M. (30)**, v našich podmienkach začína družstevníctvo vznikáť v roku 1845, keď Samuel Jurkovič založil Spolok gazdovský v Sobotišti. Bolo to prvé svojpomocné úverové roľnícke družstvo. Za najstaršie družstvo v Európe, ktoré vzniklo na základe reálnych, aj dnes vo svete všeobecne uznávaných družstevných zásad, považujeme Rochdalské potravné družstvo poctivých priekopníkov. Založili ho tkáči v neveľkom anglickom mestečku Rochdale v druhej polovici roka 1844. Malo veľký vplyv na budovanie podobných družstiev nielen na britských ostrovoch, ale aj na európskej pevnine.

Ilková – Bandlerová (14) konštatujú, že ak porovnáme obchodné spoločnosti a družstvá môžeme konštatovať tieto zvláštne rysy družstiev:

1. družstvo je spoločenstvo neuzavretého počtu osôb,
2. rozlíšenie medzi skutočným a zapisovaným základným imaním, v dôsledku toho, že výška základného imania je premenlivá,
3. spravidla platí pri rozhodovaní rovnosť hlasov členov, teda pravidlo 1 člen=1 hlas,
4. členovia neručia za záväzky družstva,
5. družstvo nemusí byť len podnikateľským subjektom. Jeho poslaním je predovšetkým zaisťovať záujmy členov, vytvárať vhodnejšie podmienky pre hospodárenie členov,
6. družstvo má len stanovy, neuzatvára sa vedľa nich ani spoločenská ani zakladateľská zmluva.

Podľa **Marišovej, E. (23)** k princípom, ktorými sa družstevné hodnoty premietajú do praxe, zaradíme tieto:

- dobrovoľnosť a otvorené členstvo,
- demokratická kontrola členmi
- hospodárska účasť členov

- autonómia a nezávislosť
- vzdelávanie, školenie a informovanosť
- spolupráca medzi družstvami

Bandlerová, A (2) konštatuje, že máme 2 druhy poľnohospodárskych družstiev:

1. poľnohospodárske družstvá, ktoré vznikli pred rokom 1992 (prešli transformáciou)
2. poľnohospodárske družstvá, ktoré neprešli transformáciou poľnohospodárskych družstiev.

Samotný proces transformácie bol procesom veľmi zložitým a transformačný zákon priniesol so sebou veľa problémov. Ako tento proces popísal **Štefanovič, M. (28)**, išlo najmä o problémy, spojené s uspokojovaním oprávnených osôb z titulu transformácie, konkrétne pri vydávaní transformačných podielov, ale aj pri dokazovaní vlastníckych práv na majetok oprávnených osôb v minulosti užívanom družstvom. Situácia vyústila do novelizácie transformačného zákona zákonom NRSR č. 264/1995 Z.z.. Táto novela požadovala, aby transformované podniky vydali oprávneným osobám, ktoré neboli členmi družstva a neboli im vydané majetkové podiely, do 30.06.1996 podielové listy vo forme obchodovateľných cenných papierov.

Zoborský I. M. (30), charakterizuje transformáciu poľnohospodárstva ako proces adaptácie agrárneho sektora na trhové podmienky. U nás zahŕňa riešenie vlastníckych vzťahov, zmeny vo výrobných a produkčných štruktúrach a v nástrojoch agrárnej politiky, budovania trhovej infraštruktúry, zavádzanie manažérskych postupov, zvyšovanie konkurencieschopnosti domácich poľnohospodárskych produktov na svetových trhoch a ďalšie okruhy.

Bandlerová, A. (1) uvádza, že privatizácia v poľnohospodárstve vykazuje určité zmeny oproti ostatným odvetviam nášho hospodárstva. V poľnohospodárstve existovali v období socializmu dva druhy vlastníctva. Išlo o vlastníctvo družstevné, kde pôsobili poľnohospodárske družstvá, ktoré hospodárili na pôde patriacej jednak členom poľnohospodárskeho družstva, poprípade iným občanom a na pôde patriacej štátu, kde pôsobili štátne majetky. V štátnych majetkoch pracovali na štátnej pôde získanej štátom odňatím pôdy pôvodným vlastníkom zamestnanci štátu. Po roku 1989 nastalo obdobie privatizácie a transformácie, ktoré sa dotklo tak poľnohospodárskych družstiev ako aj štátnych majetkov. Pri výbere foriem podnikania v poľnohospodárstve v čase rozhodovania

bol budúci podnikateľ ovplyvnený najmä faktorom nasledujúcej zodpovednosti a ručenia podnikateľa voči tretím osobám, faktorom daňového zaťaženia. Súčasná právna úprava poskytuje možnosť výberu medzi viacerými formami obchodných spoločností. Ide o spoločnosť s ručením obmedzeným, akciovú spoločnosť, komanditnú spoločnosť, verejnú obchodnú spoločnosť, prípadne právnu formu družstva, avšak už podľa právnej úpravy v znení Obchodného zákonníka.

Gozora, V. (12) tvrdí, že podielové družstvo je organizačno – právnou formou podnikateľskej činnosti založenej na dobrovoľnom združení členských podielov, spoločnom hospodárení a rozdeľovaní dosiahnutého hospodárskeho výsledku. Pod týmto názvom sa bude prezentovať skupina vlastníkov podielov, ktorých nominálna hodnota bude krytá hmotným majetkom, balíkom peňažných prostriedkov, odpracovaných rokov, či dlhopisov. Na základe toho sa podielové družstvá vytvárajú na báze základných a pracovných vkladov. Podielové družstvá ako forma participácie, na výsledkoch práce determinujú výrobné zameranie a vnútornú štruktúru hospodárskeho subjektu. K registrácii družstva v SR je nevyhnutná päťčlenná základňa a registrácia 50 000 Sk základného kapitálu.

Podľa **Krásnohorskej, A. (20)** je záväzkový právny vzťah charakterizovaný tým, že práva a povinnosti tvoriace jeho obsah sú späté s určitými osobami a že vznikajú z právnych dôvodov existujúcich medzi stranami. Ďalej predpokladá účasť najmenej dvoch subjektov, keď každý vystupuje v opačnom postavení – veriteľ a dlžník. Ide najmä o dvojstranný právny vzťah, v ktorom jednej strane, veriteľovi, vzniká právo na plnenie a druhej strane, dlžníkovi, vzniká povinnosť záväzok plniť. Právo veriteľa požadovať od dlžníka plnenie vyplývajúce zo záväzkového vzťahu sa nazýva pohľadávkou, povinnosť dlžníka plniť zasa dlhom alebo záväzkom.

Súhlasím s tvrdením **Bejčka, J. (4)**, že ako základné zásady úpravy obchodných záväzkových vzťahov v obchodnom zákonníku môžeme vytýčiť nasledujúce:

- a) princíp jednotnosti súkromného práva,
- b) princíp zvrchovanosti zákona,
- c) princíp rovnosti účastníkov obchodných záväzkových vzťahov,
- d) princíp zmluvnej slobody,
- e) princíp dispozitívnosti právnej úpravy,
- f) princíp bezformálnosti právnych rokovaní,

- g) princíp profesionality a poctivosti v obchodných rokovaniach,
- h) internacionálny princíp,
- i) princíp vylúčenia spätnej účinnosti zákona,
- j) princíp dodržovania a plnenia zmlúv (*pacta sunt servanda*).

Marek, K. (22) uvádza, že predmetom úpravy obchodno – záväzkových vzťahov sú záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti (tzv. relatívne obchody, resp. relatívne záväzkové vzťahy). Touto časťou obchodného zákonníka sa riadia tiež záväzkové vzťahy medzi štátom alebo samosprávnou jednotkou a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb. Obchodný zákonník ďalej upravuje tzv. absolútne obchody, tj. záväzkové vzťahy medzi zakladateľmi obchodných spoločností, medzi spoločníkmi a obchodnou spoločnosťou, ako aj medzi spoločníkmi navzájom, ak ide o vzťahy týkajúce sa účasti v spoločnosti. Upravuje aj vzťahy zo zmlúv, ktorými sa prevádza podiel spoločníka, taktiež záväzkové vzťahy medzi zakladateľmi družstva a medzi družstvom a členom, ako aj medzi členmi družstva navzájom, ak vyplývajú z členského vzťahu v družstve.

Bandlerová – Bezáková – Ďurkovičová (3), tvrdia, že obsah záväzkoprávneho vzťahu tvorí súhrn subjektívnych práv a povinností. V záväzkoprávnych vzťahoch platí, že: povinnosti jedného zodpovedá právo druhého ale aj naopak, a to, že právu jedného zodpovedá jeho vlastná povinnosť a jeho povinnosti zodpovedá jeho vlastné právo.. Z toho vyplýva, že napríklad: dlžník je povinný plniť avšak na druhej strane má subjektívne právo požadovať od veriteľa, aby veriteľ od neho takéto riadne plnenie prijal a veriteľ má právo požadovať od dlžníka splnenie jeho dlhu čomu zodpovedá na druhej strane jeho povinnosť ponúknuté plnenie zo strany dlžníka prijať.

Válková – Kavaschanová (29), uvádzajú, že pre rozlíšenie obchodných záväzkových vzťahov je v Obchodnom zákonníku ustanovené kritérium podľa ktorého sú obligatónnymi obchodnými záväzkovými vzťahmi:

- relatívne obchodné záväzkové vzťahy,
- jednostranné relatívne obchodné záväzkové vzťahy,
- absolútne obchodné záväzkové vzťahy
- tzv. pripravné obchody

Relatívne obchodné záväzkové vzťahy sú vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti. Relatívnym obchodným záväzkovým vzťahom je totiž len taký záväzkový vzťah, ktorého subjekty majú postavenie podnikateľa, a zároveň sa tento záväzok týka ich podnikateľskej činnosti.

Jednostranné relatívne obchodné záväzkové vzťahy sú vzťahy medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti na jednej strane a štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo verejnoprávnou inštitúciou na strane druhej pri zabezpečovaní verejných potrieb alebo ich vlastnej prevádzky.

Absolútne obchodné záväzkové vzťahy sa vždy budú spravovať režimom Obchodného zákonníka, a to bez ohľadu na postavenie ich subjektov.

Ďurkovičová, J. (3) uvádza, že podľa predmetu plnenia záväzky môžeme deliť na peňažné a nepeňažné. Peňažnými záväzkami sú také záväzky, kde predmetom plnenia sú peniaze ako zákonné platidlá (napr. zaplatenie dlhu, nie však ako peňažné veci, napr. 1 ks striebornej 500 korunovej mince). Nepeňažnými záväzkami sú také záväzky, kde predmetom plnenia je niečo iné, než určitá suma peňazí ako zákonného platidla (napr. výmena veci za vec). Záväzky možno ďalej deliť na odplatné (vzájomné) a bezodplatné (jednoduché). Pre toto delenie je rozhodujúca skutočnosť, že hospodársky prospech poskytuje len jedna strana, alebo sa poskytuje navzájom. Pri vzájomných záväzkoch existuje nielen vzájomnosť práv a povinností, ale aj vzájomná podmienenosť plnenia. Záväzky môžeme ďalej deliť na formálne a neformálne v závislosti od toho, či pre ich vznik sa vyžaduje zákonom predpísaná forma (písomná), alebo nie. Záväzky môžeme ďalej deliť na jednostranné, dvojstranné, resp. viacstranné. Samostatnú skupinu záväzkov tvoria naturálne záväzky, t.j. záväzky, pri ktorých neexistuje, resp. vôbec nevznikla alebo zanikla vymáhateľnosť.

Súhlasím s tvrdením **Bejčeka, J. (4)**, že aj keď to obchodný zákonník výslovne neuvádza, základný princíp ovládajúci obligačné právo je v povinnosti každej zmluvnej strany plniť a splniť zmluvou prevzaté povinnosti.

Podľa **Ďurkovičovej, J. (10)** vedľajší, akcesorický záväzok vždy závisí od hlavného, ktorý je ním zabezpečovaný, takže tu vedľa seba existujú dva záväzkové vzťahy, z ktorých vedľajší vždy sleduje osud hlavného. Tento vedľajší zabezpečovací záväzkový vzťah posilňuje

postavenie veriteľa, pretože mu poskytuje ďalšie práva, ktoré z hlavného záväzku nevyplývajú.

Ako uvádzajú **Váľková – Kavaschanová (29)**, obchodnými záväzkovými vzťahmi teda budú vždy:

- záväzkové vzťahy medzi zakladateľmi obchodných spoločností,
- záväzkové vzťahy medzi spoločníkom obchodnej spoločnosti a obchodnou spoločnosťou,
- záväzkové vzťahy medzi spoločníkmi obchodnej spoločnosti navzájom, ak sa tieto týkajú účasti na spoločnosti (vrátane zmlúv o prevodoch obchodných podielov spoločníkov),
- záväzkové vzťahy medzi členmi štatutárnych alebo dozorných orgánov obchodných spoločností a obchodnými spoločnosťami,
- záväzkové vzťahy medzi spoločníkmi obchodných spoločností a obchodnými spoločnosťami pri zriaďovaní záležitostí obchodných spoločností,
- záväzkové vzťahy medzi prokuristom a obchodnou spoločnosťou pri výkone jeho poverenia
- záväzkové vzťahy medzi zakladateľmi družstva,
- záväzkové vzťahy medzi členom družstva a družstvom, ak vyplývajú z jeho členského vzťahu (vrátane prevodom členských práv a povinností).

Ako uvádza **Pelikánová, I. (24)** právna úprava zabezpečujúca obchodné záväzky sleduje cieľ posilniť hospodárske, prípadne i procesné postavenie subjektov oprávnených zo záväzkového vzťahu (veriteľov), ich istotu, že povinnosti subjektov povinných (dlžníkov) budú splnené a práva veriteľov uspokojené riadne a včas. Vyššia miera istoty a bezpečnosti je dosahovaná tým, že k pôvodnému zabezpečovanému záväzkovému vzťahu (základnému) spravidla pristupuje nový vzťah zabezpečujúci (vedľajší), nazývaný ako akcesorický.

V súčasnom období sa stále viac dostávajú do popredia ako inštitúty súkromného práva, slúžiace veriteľom na zabezpečenie ich splatnej pohľadávky. Všeobecne možno konštatovať, uvádza **Ďurkovičová, J. (10)**, že splnenie alebo dodržanie určitej povinnosti, ktorá vyplýva z obchodno – záväzkového vzťahu, je ľahšie a bezproblémovjšie realizovateľné pri uplatnení vhodne zvoleného zabezpečovacieho prostriedku ako zákonného a právneho inštitútu.

Súhlasím s tvrdením **Bejčka J. (4)**, ktorý zdôrazňuje, že pre obchodné právo ako právo súkromné má základný význam zabezpečovacia zmluva. Existujú však aj ďalšie spôsoby vzniku zabezpečenia. Právne skutočnosti na základe ktorých zabezpečenie záväzkov vzniká je možné rozdeliť nasledovne:

1. zabezpečenie vzniknuté právnym úkonom a to:
 - a) a to:
 - dvojstrannou dohodou
 - zmluvou
 - b) jednostranným a to:
 - jednostranným úkonom veriteľa
 - jednostranným úkonom dlžníka, napr. uznaním záväzku
 - jednostranným úkonom tretej osoby, napr. písomným prehlásením ručiteľa
2. zabezpečenie vzniknuté na základe úradného alebo súdneho výroku
3. zabezpečenie vzniknuté zo zákona. V obchodnom práve ide najmä o tieto prípady:
 - a) vznik zákonného zádržného práva
 - b) vznik zákonného ručenia

Ako uvádza **Júdová, E. (17)**, slovenský právny poriadok pozná viacero foriem zabezpečenia. V občianskom zákonníku sú upravené záložné a zádržné právo, podzáložné právo, založenie pohľadávky, uznanie dlhu (Obchodný zákonník pozná uznanie záväzku), dohoda o zrážkach zo mzdy, ručenie zmluvná pokuta, postúpenie pohľadávky a zabezpečovací prevod práva. Obchodný zákonník k tomu pripája ešte jeden špeciálny zabezpečovací inštitút, ktorý je absolútnym obchodom, a to bankovú záruku ako predmet komerčnej činnosti banky. Niektoré z týchto zabezpečovacích prostriedkov majú vecnoprávny charakter, sú účinné erga omnes a sú následne aj upravené v časti Občianskeho zákonníka, týkajúcej sa vecných práv. Ich podstatou je umožnenie veriteľovi, v prípade neplnenia pohľadávky dlžníkom, uspokojiť svoje nároky z určitej konkrétnej veci. Spravidla bývajú vyznačované vo verejných knihách, registroch, prípadne na inej listine preukazujúcej vlastníctvo k veci. Druhú skupinu tvoria veľmi často využívané tzv. osobné záruky, pri ktorých zabezpečovateľ ručí celým svojím majetkom. Tu môžeme menovať najmä ručenie, zmluvnú pokutu, dohodu o zrážkach zo mzdy.

Rozdiel medzi jednotlivými zabezpečovacími prostriedkami je aj v tom, či zabezpečovateľom bude dlžník sám, alebo tretia osoba. Ak je zabezpečovateľom dlžník, vzniká právny vzťah zo zabezpečenia medzi tými istými osobami, t.j. veriteľom a dlžníkom. Typickým takýmto zabezpečením je zmluvná pokuta, alebo dohoda o zrážkach zo mzdy, kde je dokonca vstup tretej osoby vylúčený. Iná je situácia pri zabezpečení pohľadávky veriteľa napr. ručením. Dochádza tu k vytvoreniu zložitého systému právnych vzťahov medzi veriteľom a dlžníkom, pričom tieto vzťahy sa môžu v priebehu existencie ručenia modifikovať.

Keselá, J. (18) tvrdí, že zabezpečenie záväzkov sa uskutočňuje prostredníctvom vecného aj záväzkového práva. Medzi prostriedky zabezpečenia záväzkov vecného práva patrí:

- záložné právo
- zádržné právo
- vecné bremená

Zabezpečenie záväzkov prostriedkami záväzkového práva sa uskutočňuje najmä:

- zmluvnou pokutou
- ručením
- bankovou zárukou
- uznaním dlhu
- postúpením pohľadávky
- prevodom práva, atď

Suhlasim s tvrdením **Váľkovej – Kavaschanovej (29)**, že záložné právo patrí medzi vecné práva k cudzej veci. Ako zabezpečovací prostriedok má zabezpečováciu aj uhradzovaciu funkciu.

Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva, ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená.

Záložné právo je zabezpečovací inštitút, má teda akcesorickú povahu, čím predpokladá existenciu hlavného dlžníckeho – veriteľského vzťahu. V prípade, že dlžník z tohto hlavného zabezpečovaného záväzkového vzťahu nesplní svoj dlh, je veriteľ oprávnený uspokojiť svoju pohľadávku so zálohu.

Záložné právo sa zriaďuje najčastejšie zmluvou o zriadení záložného práva medzi záložným veriteľom a záložcom. Zmluva o zriadení záložného práva sa uzatvára v písomnej forme. V rámci nej je potrebné určiť zabezpečovanú pohľadávku a záloh.

Záložným právom je možné zabezpečiť pohľadávku veriteľa (peňažnú aj nepeňažnú), ktorej hodnota je určitá, alebo v priebehu trvania záložného práva kedykoľvek určitelná. Záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti alebo ktorej vznik je závislý od splnenia podmienky. Ak dojde k zmene v osobe veriteľa, s prevodom alebo prechodom zabezpečenej pohľadávky prechádza aj právo veriteľa vyplývajúce zo záložného práva.

Záložné právo vzniká:

- k nehnuteľným veciam registráciou záložného práva v katastri nehnuteľností,
- k hnutelným veciam registráciou v Notárskom centrálnom registri záložných práv SR,
- k niektorým zálohom registráciou v osobitných registroch (napríklad podľa právnych predpisov o ochranných známkach a patentoch a pod.),
- pri ručnom zálohu odovzdaním veci záložnému veriteľovi.

Podľa **Steinera – Mazáka (25)**, záložné právo ako vecné právo k cudzej veci podľa pôvodu svojho vzniku existuje ako:

- dobrovoľné právo na základe písomnej zmluvy,
- sudcovské záložné právo,
- exekučné záložné právo,
- zákonné záložné právo

Predmetom záložného práva (zálohom) môže byť:

- ručný záloh (pignus rei ac traditae), ak ide o hnutelnú vec,
- hypotéka alebo hypotekárny záložný list.

Bezáková, L. (6) konštatuje, že podzáložné právo vzniká založením pohľadávky zabezpečenej záložným právom. Na vznik podzáložného práva sa nevyžaduje súhlas vlastníka založenej veci, ale podzáložné právo možno voči nemu uplatniť, len keď sa mu jeho vznik oznámil. Ak sa záloh odovzdá podzáložnému veriteľovi, zodpovedá záložný veriteľ za škodu na zálohu tak akoby ho mal sám u seba. Ak pohľadávka zabezpečená podzáložným právom a ani založená pohľadávka nie je v čase splatnosti splnená podzáložnému veriteľovi, môže sa podzáložný veriteľ domáhať uspokojenia z podzálohu v rámci oprávnenia záložného veriteľa.

Ilková – Bandlerová (14), uvádzajú, že Obchodný zákonník so zádržným právom ako prostriedkom zabezpečenia obchodných záväzkov počíta v určitých prípadoch (napr. právo zadržať vec predávajúcim pri omeškaní kupujúceho na zabezpečenie primeraných nákladov

súvisiacich s uchovaním tovaru). Zádržné právo spočíva v tom, že osoba, ktorá je povinná vydať hnutelnú vec je oprávnená ju zadržať, aby tým zabezpečila svoju splatnú peňažnú pohľadávku voči dlžníkovi.

Zadržanie je jednostranným právnym úkonom, o zadržaní veci a o dôvodoch zadržania musí veriteľ bezodkladne vyznamenať dlžníka. Zadržávať nemožno vec svojvoľne alebo ľstivo odňatú, alebo ktorú dlžník zveril veriteľovi, aby s ňou nakladal spôsobom ktorý je nezlučiteľný s výkonom zádržného práva napríklad zveril mu vec na základe komisionárskej zmluvy.

Bandlerová – Bezáková – Ďurkovičová (3) tvrdia, že vecné bremená sú vecnoprávne obmedzenia vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci v prospech iného subjektu. Obmedzenie spočíva v tom, že vlastník nehnuteľnosti zaťažená vecným bremenom je v prospech niekoho iného povinný:

- a) niečo strpieť (pati),
- b) niečoho sa zdržať, t.j. niečo nekonať (non facere),
- c) niečo konať (facere)

Vecné bremená môžu vznikať resp. práva zodpovedajúce vecným bremenám možno nadobúdať iba týmito taxatívne vypočítanými spôsobmi:

1. písomnou zmluvou,
2. závetom v spojení s výsledkami konania o dedičstve,
3. súdom schválenou dohodou dedičov o vyporiadaní dedičstva
4. rozhodnutím príslušného orgánu dňom jeho vykonateľnosti,
5. pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva rozdelením veci, a to k novovzniknutej nehnuteľnosti v prospech vlastníka inej novovzniknutej nehnuteľnosti.

Zmluva, ako uvádza **Šlosár, R. a kol. (27)**, predstavuje určitú dohodu minimálne dvoch zmluvných strán. Všeobecne sa môže zmluva týkať širokého okruhu problémov. V ekonomickej oblasti sa zvykne hovoriť najmä o obchodnej zmluve, tu sa často používa pojem kontrast, najmä v oblasti zahraničného obchodu. V trhových ekonomikách obchodná zmluva dopĺňa akt kúpy a predaja na trhu, môže predchádzať tento akt (dopredu sa dohodnú podmienky, predmet, objem, čas a pod.), alebo ho môže dopĺňať (upravuje napríklad podmienky záruky za kvalitu predávaného predmetu a pod.). Náležitosti zmluvy môžu byť upravené legislatívne, v trhových ekonomikách sa však obsah zmluvy prevažne ponecháva na dohodu zmluvných strán.

Kolaříková, M. (19) tvrdí, že v podnikateľskej praxi je kúpa a predaj jedným z najčastejších dôvodov vzniku obchodne – záväzkových vzťahov, či už sú založené kúpnu zmluvou, zmluvou o predaji podniku, zmluvou o kúpe prenajatej veci, prípadne inominátnou zmluvou. Dynamika hospodárskeho života, rozdielne záujmy účastníkov príslušných zmlúv, ako aj nie vždy dostatočná znalosť práva spôsobujú, že v procese plnenia týchto zmlúv neraz vznikajú konfliktné situácie, ktoré je potrebné právne riešiť.

Bandlerová – Bezáková – Ďurkovičová (3), uvádzajú že kúpna zmluva je najbežnejším odvodeným spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva. Ide o dvojstranný právny úkon pozostávajúci z návrhu (oferty) a prijatia návrhu (akceptácie), spočívajúci vo vzájomných a obsahovo zhodných prejavoch vôle dvoch strán, na základe ktorých predávajúcemu vznikne povinnosť predmet kúpy kupujúcemu odovzdať a kupujúcemu povinnosť predmet kúpy prevziať a zaplatiť zaň predávajúcemu dohodnutú cenu.

Kúpna zmluva vzniká, keď sa zmluvné strany zhodli (dosiahli koncens) o predmete kúpy a kúpnej cene, pokiaľ zákon alebo dohoda zmluvných strán nevyžaduje ďalšie náležitosti. Zhoda kúpnych strán je daná okamihom, keď prijatie návrhu na uzavretie zmluvy nadobúda účinnosť, t.j. okamihom, keď včasné prijatie návrhu spočívajúce vo vyjadrení súhlasu s obsahom návrhu dojde navrhovateľovi.

Beňa, M. (5) uvádza, že kúpna zmluva je upravená v § 588 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka. Na jej základe sa predávajúci zaväzuje odovzdať kupujúcemu predmet kúpy a kupujúcemu vzniká povinnosť predmet kúpy prevziať a zaplatiť zaň kúpnu cenu. Na základe kúpnej zmluvy dochádza k prevodu vlastníckeho práva k predmetu kúpy. Ide o najčastejší spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva derivatívnym spôsobom. Podstatnými náležitosťami kúpnej zmluvy sú kúpna cena a predmet kúpy. Pokiaľ zmluvné strany, t.j. predávajúci a kupujúci, dosiahnu dohodu o týchto dvoch náležitostiach, vzniká kúpna zmluva. Predmetom kúpy môžu byť takmer všetky veci v právnom zmysle slova až na pár výnimiek, ktorými sú napríklad veci, ktoré môžu byť výlučne vo vlastníctve štátu. Pokiaľ ide o otázku kúpnej ceny, Občiansky zákonník stanovuje, že kúpnu cenu treba dojednať v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Sankciou za porušenie tohto ustanovenia je neplatnosť zmluvy, t.j. takzvaná relatívna neplatnosť zmluvy. Na relatívne neplatnú zmluvu sa hľadí ako na platnú až dovtedy kým sa ten, kto je takouto zmluvou dotknutý jej neplatnosti nedovolá.

Dovolať sa jej môže voči druhému, resp. ostatným účastníkom zmluvy. Od tohto momentu končí relatívna neplatnosť a úkon je neplatný, v rozsahu, ktorý je podľa právnej teórie porovnateľný s absolútnou neplatnosťou. Pri kúpnej zmluve, ktorá by bola relatívne neplatná pre porušenie ustanovenia § 589 Občianskeho zákonníka, by sa však tieto účinky týkali len častí odporujúcej všeobecne záväznému predpisu o cenách, t.j. dojednaniu o kúpnej cene. V ostatných častiach by bola kúpna zmluva naďalej platná. Ak sa účastník zmluvy jej neplatnosti v časti dohody o cene dovoľá, je potreba cenu opätovne dohodnúť, alebo sa táto určí v zmysle všeobecne záväzného predpisu o cenách. Ak sa neplatnosti účastník nedovoľá, platí, že sa na úkon hľadí ako na platný. Ani štátny orgán nemôže z úradnej moci prihliadať na relatívnu neplatnosť a zmluva sa musí plniť v rozsahu v akom bola dohodnutá

Jakubovič, D. (15), definuje zmluvnú pokutu ako zmluvnými stranami vopred dohodnuté peňažné plnenie dlžníka pre prípad možného budúceho nesplnenia alebo čiastočného splnenia jeho zmluvnej povinnosti, resp. zmluvných povinností. Vzhľadom k tomu, že zmluvná pokuta zabezpečuje hlavný záväzok a jej existencia je na ňom závislá, má akcesorický charakter.

Súhlasím s tvrdením **Lochmanovej, L. (21)**, že zmluvná pokuta ako právny prostriedok zabezpečenia záväzkov plní niekoľko funkcií:

- a) funkciu preventívnu (hrozba vzniku povinnosti dohodnutú zmluvnú pokutu zaplatiť)
- b) funkciu zabezpečovaciu (ak dlžník nesplní povinnosť zabezpečenú zmluvnou pokutou, má veriteľ šancu získať aspoň peňažnú náhradu vo forme zmluvnej pokuty)
- c) funkciu reparačno-uhradzovaciu (zmyslom je reparaovať na strane veriteľa ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zo strany dlžníka)
- d) funkciu uhradzovaciu (možnosť veriteľa uhradiť vzniknutú ujmu náhradným spôsobom)

Svoboda, J. (26) uvádza, že zabezpečenie záväzku postúpením pohľadávky spočíva v tom, že sám dlžník alebo niekto iný postúpi veriteľovi svoju pohľadávku. Týmto postúpením sa veriteľom pohľadávky stane ten, komu bola na zabezpečenie záväzku pohľadávka postúpená. Jeho veriteľstvo je však obmedzené dohodou založenou na dôvere postupcu (dlžníka alebo tretej osoby) voči nemu ako postupníkovi, že k postúpeniu pohľadávky nedošlo za účelom jej trvalého nadobudnutia, ale iba prechodne, za účelom zabezpečenia inej pohľadávky. Táto výhrada zaväzuje postupníka, aby pohľadávku postupcovi postúpil späť akonáhle sa stane zabezpečenie bezpredmetným, najmä keď zabezpečená pohľadávka zanikne splnením. Táto

dohoda o spätnom postúpení je založená len na dôvere medzi postupníkom a postupcom. Pravda, pred tretími osobami môže veriteľ vyzeráť ako osoba bezvýhradne oprávnená z postúpenej pohľadávky a mohol by zabezpečovacie postúpenie zneužiť. V prípade zneužitia bude ten, to takéto zabezpečenie poskytol, odkázaný iba na vymáhanie náhrady škody.

Faldyna – Hušek – Des (11) uvádzajú, že podstata uznania záväzku spočíva v tom, že pokiaľ dlžník svoj záväzok uzná, má to ten účinok, že na uznaný záväzok sa hľadí tak, akoby v dobe uznania trval, a to v rozsahu, v akom bol uznaný. Pritom je možné, aby dlžník potom preukázal, že záväzok v dobe uznania neexistoval. Dôsledkom uznania je teda to, že existenciu, resp. neexistenciu záväzku potom nepreukazuje veriteľ, ale dlžník, ktorý sa tým dostáva do ťažšej procesnej situácie, pretože naňho prechádza dôkazné bremeno. Uznanie záväzku je jednostranný právny úkon dlžníka, v ktorom dlžník vyjadruje, že uznáva určitý záväzok. Potrebnou obsahovou náležitosťou uznania záväzku musí byť prejav vôle dlžníka, že uznáva záväzok a z uznania tiež musí byť jasné, ktorý záväzok je uznávaný, a tento úkon musí byť smerovaný osobe veriteľa. Prejav vôle dlžníka, že uznáva určitý záväzok (dlh), môže byť urobený rôznym slovným vyjadrením, ale vždy z neho musí byť zrejmé, že dlžník nemá námietok proti zaplateniu dlhu (splneniu záväzku).

Bejček, J. (4) uvádza, že ručením nazývame právny pomer medzi veriteľom a ručiteľom; v tomto pomere je taktiež jeho ťažisko. Vzniká tu však zvláštny trojstranný právny vzťah medzi ručiteľom, veriteľom a dlžníkom. Základ obsahu vzťahu, ktorý vznikol z ručenia tvorí povinnosť ručiteľa uspokojiť veriteľov nárok, pokiaľ ho nesplní dlžník, a zároveň i ručiteľovo oprávnenie domáhať sa voči dlžníkovi, aby mu vydal to, čo za neho veriteľovi splnil, a za tým účelom takžiež žiadať od veriteľa vydanie k tomu potrebných pomôcok.

Ručenie je zabezpečovací právny inštitút, má teda akcesorickú povahu

Jakubovič, D. (15) uvádza, že banková záruka – tzv. garancia, je zabezpečovacím právnym inštitútom, ktorý je tak blízky právnemu inštitútu ručenia, že ju niektoré poriadky ani samostatne (osobitne) neupravujú. Z uvedeného dôvodu sa preto v právnom poriadku Slovenskej republiky na bankovú záruku nahliada ako na osobitný druh ručenia. Náš Obchodný kódex ju však chápe ako samostatný zabezpečovací právny inštitút, ktorý je možné v najvšeobecnejšej rovine charakterizovať tak, že z bankovej záruky vzniká banke povinnosť na peňažné plnenie, ktoré je povinná realizovať v prípade, ak sa splnia určité predpoklady, pre daný prípad individuálne určené.

Súhlasím s tvrdením **Jakuboviča, D. (16)**, že banková záruka je široko využiteľným a v konečnom dôsledku i široko využívaným zabezpečovacím právnym inštitútom, a to najmä v oblasti medzinárodného obchodu. Výraznú úlohu pri zabezpečení bankovou zárukou nezohráva ani tak istota eventuálneho budúceho plnenia bankou, ale skôr garančná úloha a skutková sila dobrého mena banky, ktorá spríslušnú bankové záruku poskytla.

Krásnohorská, O. (20) uvádza, že dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov sa od samotných zabezpečovacích prostriedkov líši tým, že uspokojenie veriteľovej pohľadávky nielen zabezpečuje, ale súčasne sa táto pohľadávka uspokojuje. Nejde tu o zabezpečenie veriteľovej pohľadávky pre prípad, že ju dlžník sám neuspokojí, ale dlžník zabezpečuje pohľadávku svojho veriteľa tým spôsobom, že dáva súhlas k tomu, aby sa pohľadávka postupne uspokojovala zrážkami zo mzky, ktoré s veriteľom dohodol a ktoré vykonáva platiteľ mzdy.

Zákon vyžaduje aby dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov bola uzatvorená písomne. Jednostranným príkazom veriteľa platcovi mzdy (pravidelného príjmu) takáto dohoda nemože vzniknúť. Jej obsahom je totiž súhlas dlžníka s tým, že platca jeho mzdy alebo iného príjmu, ktorý nie je účastníkom tejto dohody, bude realizovať zrážky v dohodnutej výške a zrazenú čiastku vyplácať veriteľovi. Uzatvorením dohody vzniká veriteľovi právo, aby mu po uplynutí doby splatnosti pohľadávky boli prevádzané čiastky, zrazené v zmysle tejto dohody zo mzdy, alebo iného príjmu dlžníka. Účinky dohody nastávajú od chvíle, keď je predložená platcovi mzdy, alebo iného príjmu.

2 Cieľ práce

V súčasnej dobe sa podnikateľské prostredie Slovenskej republiky vyznačuje silnou a kvalitnou konkurenciou a snahou podnikateľských subjektov expandovať na zahraničné trhy. Z tohto dôvodu si nemôže podnikateľ dovoliť riziko, že jeho pohľadávky nebudú uhradené alebo budú uhradené po lehote splatnosti. Preto každý racionálne zmýšľajúci podnik by mal poznať, analyzovať a následne správne uplatniť možnosti týkajúce sa zabezpečenia jednotlivých typov zmlúv, práv a povinností, ktoré vyplývajú zo vzťahov medzi zmluvnými stranami. V opačnom prípade podniku hrozí, že sa môže dostať do vážnych finančných a existenčných problémov. Právna úprava SR poskytuje veriteľovi možnosť výberu zo širokého spektra zabezpečovacích prostriedkov. Výberom vhodného inštitútu sa tak veriteľ zabezpečí pre prípad možného nesplnenia záväzku druhou zmluvnou stranou. Aj pre dlžníka je výber konkrétneho zabezpečovacieho prostriedku dôležitý, pretože v prípade situácie, keď nebude schopný splniť svoj záväzok, veriteľ zrealizuje dohodnuté zabezpečenie a tým sa uspokojí.

Cieľom diplomovej práce bolo poukázať na súčasnú platnú právnu úpravu zabezpečovacích prostriedkov obchodného a občianskeho práva pri zameraní sa na obchodné záväzkové vzťahy, ich realizáciu a zabezpečenie v praxi v súvislosti s analýzou a zhodnotením vybraných ekonomických ukazovateľov Poľnohospodárskeho družstva so sídlom v Žemberovciach za sledované obdobie od 2005/2007. Práca sa zameriava na tieto čiastkové ciele:

- analýza teórie obchodných záväzkových vzťahov podľa Občianskeho a Obchodného zákonníka
- analýza súčasnej právnej úpravy zabezpečovacích prostriedkov podľa Občianskeho a Obchodného zákonníka
- zistenie a analyzovanie predmetu podnikania, organizačnej štruktúry, výrobnjej činnosti, personálnej činnosti a ekonomickej činnosti PD Žemberovce
- analýza vybraných ekonomických ukazovateľov za sledované obdobie 2005/2007
- zistenie a analýza vybraných typov zmlúv a najčastejšie používaných zabezpečovacích prostriedkov v PD Žemberovce a zabezpečovacích prostriedkov, ktorými sa dosahuje dodržanie a plnenie zmluvných povinností pri jednotlivých zmluvných partneroch

- syntéza získaných poznatkov do ucelených záverov

3 Metodika práce

Pre splnenie cieľa diplomovej práce bol zvolený nasledovný postup:

- preštudovať odbornú literatúru, poznatky a informácie získané počas štúdia na univerzite, ktoré sú nevyhnutné pre pochopenie, zvládnutie a posúdenie vlastnej problematiky,
- oboznámiť sa so základnou platnou právnou úpravou, s dôrazom na aktuálnu novelizáciu, ktorá sa stala východiskovým slovným podkladom pre analytickú a komparatívnu časť práce.

V práci som sa opieral o primárne právne predpisy:

- Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov)
- Obchodný zákonník (zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov)

Teoretické informácie boli čerpané z nasledovných zdrojov:

- domáca aj zahraničná literatúra k vypracovanej problematike
- poznámky a informácie získané počas štúdia na univerzite

Informácie o výrobnjej činnosti a hospodárskej a ekonomickej činnosti boli získané z:

- výročných správ PD Žemberovce
- rozborov ekonomickej činnosti a ekonomických výkazov PD Žemberovce
- jednotlivých dodávateľských a odberateľských zmlúv uzatvorených medzi PD a zmluvnými stranami

Za objekt skúmania diplomovej práce bolo vybrané poľnohospodárske družstvo Žemberovce, ktoré sa po zložitom období transformácie zmenilo z nerentabilného podniku na efektívne fungujúce družstvo. V súčasnosti patrí s dosiahnutými výsledkami v oblasti rastlinnej aj živočíšnej výroby k najkonkurencieschopnejším podnikom v okrese Levice.

V diplomovej práci boli uplatnené nasledovné metódy:

1. Analýza:

- súčasnej právnej úpravy zabezpečovacích prostriedkov z Občianskeho a Obchodného zákonníka
- teórie obchodných záväzkových vzťahov v domácej a zahraničnej literatúre

- predmetu činnosti, organizačnej a riadiacej štruktúry PD Žemberovce
- dosiahnutých výsledkov PD Žemberovce v rastlinnej výrobe, živočíšnej výrobe za r. 2007
- personálnej činnosti PD Žemberovce za r. 2007
- jednotlivých typov zmlúv zakladajúcich obchodné záväzkové vzťahy a spôsobov ich zabezpečenia podľa právnych predpisov
- hospodárenia a ekonomických výsledkov družstva pomocou vybraných ekonomických ukazovateľov za obdobie 2005/2007

Ukazovatele likvidity

Tabuľka 1

Celková likvidita	Obežný majetok – dlhodobé pohľadávky / krátkodobé cudzie zdroje
Bežná likvidita	Finančné účty + krátkodobé pohľadávky / krátkodobé cudzie zdroje
Pohotovú likviditu	Finančné účty / krátkodobé cudzie zdroje

Zdroj: Lubomír Gurčík: Podnikateľská analýza a kontroling, Nitra: SPU, 2004

Krátkodobé cudzie zdroje = krátkodobé záväzky + krátkodobé bankové úvery + krátkodobé finančné výpomoci

Ukazovatele aktivity

Tabuľka 2

Doba obratu zásob: - k tržbám	$(\text{zásoby} / \text{tržby}) * \text{počet sledovaných dní}$
- k nákladom	$(\text{zásoby} / \text{náklady}) * \text{počet sledovaných dní}$
Doba obratu celkového majetku	$(\text{majetok celkom} / \text{tržby}) * \text{počet sledovaných dní}$
Obrat celkového majetku	$(\text{tržby} / \text{majetok celkom})$

Zdroj: Lubomír Gurčík: Podnikateľská analýza a kontroling, Nitra: SPU, 2004

Ukazovatele rentability

Tabuľka 3

Rentabilita celkového kapitálu	$(\text{VH po zdanení} + \text{nákladové úroky} * (1 - \text{sadzba dane})) / \text{CK}$
Rentabilita vlastného kapitálu	$\text{VH po zdanení} / \text{vlastný kapitál}$
Rentabilita základného imania	$\text{VH po zdanení} / \text{základné imanie}$
Rentabilita celkových tržieb	$\text{VH po zdanení} / \text{tržby}$
Rentabilita celkových výnosov	$\text{VH po zdanení} / \text{výnosy}$
Rentabilita celkových nákladov	$\text{VH po zdanení} / \text{náklady}$

Zdroj: Lubomír Gurčík: Podnikateľská analýza a kontroling, Nitra: SPU, 2004

Ukazovatele zadlženosti

Tabuľka 4

Stupeň samofinancovania	Vlastné imanie / Vlastné imanie + záväzky spolu
Celková zadlženosť	Celkový kapitál / Vlastné imanie + záväzky spolu
Platobná neschopnosť	Krátkodobé záväzky / Krátkodobé pohľadávky

Zdroj: Ľubomír Gurčík: Podnikateľská analýza a kontroling, Nitra: SPU, 2004

Ukazovatele Cash Flow

Tabuľka 5

Cash Flow 1	VH po zdanení + odpisy – zmena stavu čas. rozlíšenia aktív + zmena stavu čas. rozlíšenia pasív + zmena stavu rezerv
Cash Flow 2	Cash Flow 1 – zmena stavu zásob
Cash Flow 3	Cash Flow 2 – zmena stavu krátkodobých pohľadávok
Cash Flow 4	Cash Flow 3 + zmena stavu krátkodobých záväzkov

Zdroj: Ľubomír Gurčík: Podnikateľská analýza a kontroling, Nitra: SPU, 2004

Cash Flow 1 (prvý rok) = VH po zdanení + odpisy

2. Komparáciu

- všeobecnej úpravy zabezpečovacích inštitútov so skutočným stavom používaným v PD Žemberovce za sledované obdobie 2005-2007
- vypočítaných ekonomických ukazovateľov PD Žemberovce za jednotlivé roky 2005, 2006 a 2007

3. Syntézu

- zhrnutých poznatkov získaných analýzou a komparáciou bola použitá na vyvodenie odporúčaných návrhov a opatrení

4 Obchodné záväzkové vzťahy a zabezpečovacie inštitúty v právnom systéme Slovenskej republiky

4.1 Obchodné záväzkové vzťahy

Záväzkové (obligačné právo) predstavuje súhrn právnych noriem upravujúcich záväzkové právne vzťahy, ktoré sú výrazom výmenných vzťahov v spoločnosti. Záväzkové právo súvisí s vlastníckym právom tým, že upravuje správanie vlastníkov pri realizácii práva vlastníka s vecou disponovať, realizovať jej hodnotu.

Záväzkové právo tvorí najrozsiahlejšiu časť občianskeho práva a člení sa na všeobecné ustanovenia (§ 488 – 587) a osobitnú časť (§ 588 – 852), ktorá upravuje pomenované, t.j. jednotlivé typy zmlúv, na základe ktorých záväzky vznikajú.

Obchodné záväzkové vzťahy upravuje tretia časť Obchodného zákonníka (§ 261 – 755). Je rozdelená do troch hláv:

Hlava I Všeobecné ustanovenia (§ 261 – 408) má XII dielov, ktoré upravujú otázky, ako sú napr. právne úkony, uzatváranie zmlúv, zabezpečenie záväzkov, následky porušenia zmluvných povinností, premlčanie.

Hlava II Osobitné ustanovenia o niektorých obchodných záväzkových vzťahoch (§ 409 – 728) - obsahuje XXVI dielov, v ktorých sú zakotvené jednotlivé zmluvné typy a záväzkové vzťahy nimi založené.

Hlava III Osobitné ustanovenia pre záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode (§ 729 – 755) – má III diely, ktorých ustanovenia vyjadrujú niektoré špecifiká medzinárod. Obchodu a záväzkových vzťahov vznikajúcich pri ich realizácii.

Pojem záväzkového vzťahu Obchodný zákonník nevymedzuje, legálna definícia je zakotvená v Občianskom zákonníku § 488, podľa ktorej záväzkový právny vzťah je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok.

Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Vzťah Obchodného a Občianskeho zákonníka pri úprave obchodných záväzkových vzťahov možno vyjadriť troma situáciami:

- a) určitý inštitút je upravený v Obchodnom zákonníku v celom rozsahu a použitie predpisov občianskeho práva neprichádza do úvahy. Takúto povahu má napríklad úprava zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy, ručenia, bankovej záruky, zániku záväzkov splnením, odstúpenia od zmluvy, odstupného, premlčania, porušenie zmluvných povinností a jeho dôsledky, jednotlivých typov zmlúv, osobitných ustanovení pre záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode.
- b) určitý inštitút je upravený v Obchodnom zákonníku len dielčím spôsobom ako „niektoré ustanovenia“, nadväzujúce na všeobecnú úpravu tohto inštitútu v Občianskom zákonníku. Takúto povahu má úprava právnych úkonov, uzavierania zmlúv, zmluvnej pokuty, spoločných záväzkov, spoločných práv, zániku nesplneného záväzku, dodatočnej nemožnosti plnenia, započítania pohľadávok.
- c) určitý inštitút nie je v Obchodnom zákonníku upravený, vôbec, a preto platia i pre obchodné záväzkové vzťahy len predpisy občianskeho práva. Napr. úprava zádržného práva, záložného práva, prístúpenia k pohľadávke, zániku záväzkov dohodou, zániku záväzkov výpoveďou.

Ak niektoré otázky záväzkových vzťahov nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka ani podľa predpisov Občianskeho zákonníka, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí. Obchodné zvyklosti dopĺňajú obsah zmluvy a dispozitívne ustanovenia Obchodného a Občianskeho zákonníka.

Obchodný zákonník rozlišuje dva druhy obchodných zvyklostí:

- obchodné zvyklosti použiteľné priamo zo zákona
- obchodné zvyklosti použiteľné na základe zmluvy

Dôvodom vzniku záväzkov sú právne skutočnosti. Záväzky preto patria do kategórie tzv. relatívne subjektívnych práv, čím sa odlišujú od práv vecných.

Občiansky zákonník rozoznáva štyri dôvody vzniku záväzkov:

- 1) z právnych úkonov, najmä zo zmlúv. Dôvodom vzniku záväzkového právneho vzťahu pritom môžu byť dvojstranné alebo viacstranné zmluvy, a jednostranné právne úkony

- 2) zo spôsobenej škody,
- 3) z bezdôvodného obohatenia,
- 4) z iných zákonom uvedených skutočností.

Obchodné záväzkové vzťahy vznikajú najčastejšie zo zmlúv. Zmluva ako dvojstranný, prípadne viacstranný právny úkon vzniká konsenzom, t.j. úplným a bezpodmienečným prijatím (akceptáciou) návrhu na uzavretie zmluvy.

Rokovanie o uzavretí zmluvy (kontraktčný prejav) začína podaním návrhu na uzavretie zmluvy. Návrh je jednostranným prejavom vôle, ktorým navrhovateľ adresátovi navrhuje, aby s ním uzavrel zmluvu s obsahom uvedeným v návrhu. Tento návrh musí byť dostatočne určitý, musí z neho vyplývať vôľa navrhovateľa, aby ním bol viazaný v prípade jeho prijatia. Účinným sa návrh stáva momentom doručenia adresátovi.

Ponukou je navrhovateľ viazaný počas lehoty ním určenej alebo dohodnutej s adresátom. Márnym uplynutím tejto lehoty návrh zaniká a navrhovateľ nie je ďalej viazaný svojím prejavom vôle. Navrhovateľ môže svoj návrh zrušiť. Podmienkou je, že prejav o zrušení je doručený adresátovi skôr alebo súčasne s návrhom. Po tejto lehote môže navrhovateľ svoj návrh odvolať. Odvolanie musí dôjsť osobe, ktorej je určené, skôr, než táto osoba odoslala prijatie návrhu.

Druhým jednostranným prejavom vôle v procese vzniku zmluvy je prijatie návrhu. Ním adresát dáva navrhovateľovi najavo, že návrh zmluvy prijíma a že ním uzaviera zmluvu s obsahom uvedeným v návrhu. Prijatia návrhu nadobúda účinnosť okamihom jeho doručenia navrhovateľovi. Aj prijatie možno odvolať, ak došlo navrhovateľovi najneskôr súčasne s prijatím. Za určitých okolností aj neskoré prijatie môže vyvolať účinky včasného prijatia, ak navrhovateľ o tom bez odkladu upovedomí osobu, ktorej bol návrh urobený. Prijatie návrhu, ktoré obsahuje dodatky, výhrady, obmedzenia alebo iné zmeny, je odmietnutím návrhu a považuje sa za nový návrh.

Jedným z najvýznamnejších ustanovení Obchodného zákonníka je § 263, pretože sa v ňom odráža princíp zmluvnej voľnosti, na ktorom spočíva Obchodný zákonník. Ustanovenie svojim taxatívnym výpočtom stanovuje, od ktorých ustanovení týkajúcich sa záväzkov sa strany nemôžu odchýliť, alebo ktoré nemôžu ani svojou vzájomnou dohodou vylúčiť. Ostatné ustanovenia tretej časti Obchodného zákonníka sú prevažne dispozitívneho

charakteru a zmluvné strany môžu účinky z nich vyplývajúce v dojednanej zmluve úplne vylúčiť alebo dohodnúť obsah práv a povinností aj odchyľne.

Pokiaľ je určitá zmluva upravená ako zmluvný typ Obchodným zákonníkom riadi sa výhradne týmto zákonom. Obchodnými zmluvami sú všetky tie zmluvy, na základe ktorých vznikajú obchodné záväzkové vzťahy (napr. zmluva o dielo, zmluva o kúpe prenajatej veci, mandátna zmluva, komisionárska zmluva, licenčná zmluva, kúpna zmluva, zmluva o skladovaní, zmluva o preprave veci, zmluva o sprostredkovaní, zmluva o obchodnom zastúpení). Pre tieto zmluvy je rozhodujúce, aby v čase ich vzniku bolo zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú podnikateľskej činnosti oboch zmluvných strán alebo aspoň jednej zmluvnej strany, pokiaľ druhou zmluvnou stranou uvedených zmlúv je štátna organizácia, resp. štát, ktorá nie je podnikateľom a účelom záväzku je zabezpečenie verejných potrieb.

Medzi obchodné zmluvy, u ktorých neberieme ohľad na účastníkov zmluvného vzťahu patrí zmluva o založení obchodných spoločností, zmluva o úvere, zmluva o otvorení akreditívu, zmluva o inkase, zmluva o bežnom účte, zmluva o bankovom uložení, zmluva o prevádzke dopravného prostriedku, zmluva o predaji podniku, zmluva o tichom spoločenstve, zmluva o kontrolnej činnosti, zasielateľská zmluva a zmluva o uzatvorení ktorejkoľvek budúcej zmluvy.

Obchodná zmluva je buď dvojstranný alebo viacstranný obshovo zhodný a vzájomne adresovaný prejav vôle založiť obchodný záväzkový vzťah, ktorý má náležitosti ustanovené zákonom a to:

- a) náležitosti osoby uzatvárajúcej zmluvu,
- b) náležitosti prejavu vôle,
- c) náležitosti obsahu, predmetu,
- d) náležitosti formy právneho úkonu.

K zániku záväzkov v obchodných vzťahoch dochádza na základe určitých zákonom stanovených skutočností. Právna úprava zániku záväzkov sa nachádza v Občianskom aj Obchodnom zákonníku. Závisí preto od druhu záväzku, ktoré ustanovenia sa použijú.

Zánik záväzkov založených obchodnými zmluvami sa spravuje ustanoveniami Obchodného zákonníka, a to vždy, ak nie je nevyhnutné aplikovať popri ňom alebo vylučne ustanovenie Občianskeho zákonníka.

Obchodný zákonník upravuje tieto spôsoby zániku záväzkov:

- splnením,
- odstúpením od zmluvy,
- zánikom fixného záväzku,
- zaplatením odstupného,
- zmarením účelu zmluvy,
- zánikom záväzku v dôsledku zmeny okolností.

Občiansky zákonník upravuje tieto dôvody zániku záväzkov, ktoré platia aj pre obchodné záväzkové vzťahy:

- dohoda,
- uplynutie doby,
- výpoveď,
- neuplatnenie práva,
- splnutie,
- urovanie,
- smrť dlžníka alebo veriteľa,
- uloženie do úradnej úschovy.

4.2 Zabezpečenie záväzkov podľa platnej právnej úpravy Občianskeho a Obchodného zákonníka

Cieľom právnej úpravy zabezpečenia obchodných záväzkových vzťahov je posilniť hospodárske, prípadne procesné postavenie účastníkov oprávnených zo záväzkového vzťahu. Vyššie miera istoty a bezpečnosti v konkrétnom záväzkovom vzťahu je daná tým, že k pôvodného záväzkovému vzťahu (základnému) pristupuje nový, zabezpečovací vzťah. Zabezpečovací vzťah má povahu vedľajšieho, akcesorického právneho vzťahu, môže vzniknúť len popri základnom právnom vzťahu.

Právne prostriedky zabezpečenia spravidla plnia dve funkcie a to funkciu zabezpečovaciu a uhradzovaciu. Základnou je funkcia zabezpečovacia, ktorá motivuje dlžníka na včasné splnenie záväzku. Funkcia uhradzovacia spočíva v tom, že veriteľ má možnosť svoju platnú pohľadávku za stanovených podmienok a stanovených spôsobom uspokojiť, ak ju neuspokojil dlžník.

Zabezpečenie obchodných záväzkových vzťahov neupravuje Obchodný zákonník komplexne pre všetky prostriedky zabezpečenia. Obsahuje dva druhy ustanovení, týkajúce sa zabezpečenia záväzkov. Niektoré spôsoby zabezpečenia upravuje špeciálne v celom rozsahu, takže použitie Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy. Druhú skupinu tvoria ustanovenia, ktoré len dolňujú, prípadne modifikujú úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku.

Komplexná právna úprava zabezpečovacích prostriedkov je obsiahnutá v Občianskom a Obchodnom zákonníku nasledovným spôsobom:

1. Právna úprava výlučne v Občianskom zákonníku, ktorá je v plnom rozsahu použiteľná pre obchodné záväzkové vzťahy:
 - záložné právo § 151a - § 151m
 - zádržné právo § 151s - §151v
 - dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov § 551
 - zabezpečovací prevod práva § 553
 - zabezpečovacie postúpenie pohľadávky § 554

- zábezpeka § 555 - § 557
2. Základná právna úprava v Občianskom zákonníku je doplnená alebo modifikovaná v Obchodnom zákonníku:
- zmluvná pokuta § 544 a § 545 OZ je doplnená ustanoveniami § 300 - § 302 ObZ
3. Právna úprava tak v Občianskom ako aj v Obchodnom zákonníku, ale pre oblasť obchodných záväzkových vzťahov je výlučne aplikovateľná ich komplexná úprava obsiahnutá v Obchodnom zákonníku:
- ručenie § 546 - § 550 ObZ
 - uznanie záväzku § 323 ObZ
4. Právna úprava výlučne v Obchodnom zákonníku, ktorá je použiteľná aj na zabezpečenie záväzkov, ktoré sa neriadia úpravou Obchodného zákonníka:
- banková záruka § 313 - § 322 ObZ

4.2.1 Záložné právo

Záložné právo patrí medzi vecné práva k cudzej veci. Ako zabezpečovací prostriedok má zabezpečovaciu aj uhradzovaciu funkciu.

Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva, ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená.

Záložné právo je zabezpečovací inštitút, má teda akcesorickú povahu, čím predpokladá existenciu hlavného dlžnícko-veriteľského vzťahu. V prípade, že dlžník z tohto hlavného zabezpečovaného záväzkového vzťahu nesplní svoj dlh, je veriteľ oprávnený uspokojiť svoju pohľadávku zo zálohu.

Súčasná právna úprava záložného práva v Občianskom zákonníku je výsledkom rozsiahlej novely Občianskeho zákonníka, ktorá sa uskutočnila zákonom č. 562/2002 Z.z., účinným od 1. januára 2003. Novelizovaná právna úprava záložného práva pomerne v širokom rozsahu umožňuje záložnému veriteľovi zabezpečiť svoju pohľadávku tak, aby

mohol dosiahnuť jej uspokojenie z predmetu záložného práva, pričom záložca je povinný to strpieť.

Zálohom (predmetom záložného práva) môže byť vec, právo, byt, nebytový priestor, iné majetkové právo, ak sú prevoditeľné. Záloh musí patriť záložcovi. Záložca a dlžník nemusia byť identické osoby. Záložné právo je možné zriadiť aj na vec alebo právo, ktoré vznikne až v budúcnosti. Záložné právo ako zabezpečenie tej istej pohľadávky možno zriadiť aj k viacerým zálohom.

Záložné právo sa zriaďuje najčastejšie zmluvou o zriadení záložného práva medzi záložným veriteľom a záložcom. Zmluva o zriadení záložného práva sa uzatvára v písomnej forme. Ak je zálohom hnutelná vec, ktorú záložca odovzdá záložnému veriteľovi (ručný záloh), vzniká zmluva o zriadení záložného práva odovzdaním zálohu a nevyžaduje sa písomná forma. V zmluve o zriadení záložného práva je potrebné určiť zabezpečovanú pohľadávku a záloh. Záloh musí byť v zmluve o zriadení záložného práva určený takým spôsobom, aby kedykoľvek počas trvania záložného práva bolo možné jednoznačne určiť čo je zálohom.

Záložným právom je možné zabezpečiť pohľadávku veriteľa (penažnú aj nepenažnú), ktorej hodnota je určitá, alebo v priebehu trvania záložného práva kedykoľvek určiteľná. Záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti alebo ktorej vznik je závislý od splnenia podmienky. Ak dôjde k zmene v osobe veriteľa, s prevodom alebo prechodom zabezpečenej pohľadávky prechádza aj právo veriteľa vyplývajúce zo záložného práva.

Záložné právo vzniká:

- k nehnuteľným veciam registráciou záložného práva v katastri nehnuteľností,
- k hnutelným veciam registráciou v Notárskom centrálnom registri záložných práv SR,
- k niektorým zálohom registráciou v osobitných registroch (napríklad podľa právnych predpisov o ochranných známkach a patentoch a pod.),
- pri ručnom zálohu odovzdaním veci záložnému veriteľovi.

Návrh na registráciu záložného práva podáva záložca.

Pri prevode a prechode zálohu je záložné právo účinné aj voči nadobúdateľovi. Zmena v osobe záložcu musí byť premietnutá v registri záložných práv.

Ak záloh ostáva v dispozícii záložcu, je oprávnený s ním nakladať spôsobom, aby nedošlo k zníženiu jeho hodnoty.

Ak zabezpečená pohľadávka nie je riadne a včas splnená, môže sa veriteľ domáhať uspokojenia zo zálohu a to aj vtedy, keď zabezpečená pohľadávka je premlčaná. Začatie realizácie záložného práva je záložný veriteľ povinný písomne oznámiť záložcovi a dlžníkovi. Začatie realizácie záložného práva sa musí zaregistrovať v registri. Po oznámení o začatí realizácie záložného práva môže záložca so zálohom disponovať len so súhlasom záložného veriteľa. Po uplynutí 30 dní od oznámenia o začatí realizácie záložného práva záložcovi (alebo aj dlžníkovi) alebo po uplynutí 30 dní od registráciu začatia realizácie záložného práva môže záložný veriteľ naložiť so zálohom niektorým z ustanovených spôsobov (buď podľa zmluvy o zriadení záložného práva, alebo predajom na verejnej dražbe alebo predajom zálohu v rámci súdneho výkonu rozhodnutia). Túto lehodu je možné na základe dohody medzi záložcom (dlžníkom) a záložným veriteľom skrátiť. Záložca je povinný strpieť výkon záložného práva a poskytnúť pritom potrebnú súčinnosť (najmä vydať vec a potrebné doklady o veci). Pri predaji zálohu koná záložný veriteľ v mene záložcu, z čoho vyplýva, že z právnych úkonov záložného veriteľa pri predaji zálohu je priamo zaviazaný záložca.

Zmluva o zriadení záložného práva môže určiť rôzne spôsoby realizácie záložného práva, napríklad priamy predaj vopred určenému záujemcovi, predaj zálohu víťazovi verejnej obchodnej súťaže, priamym predajom vopred neurčenému záujemcovi a pod. Ak záložný veriteľ realizuje svoje záložné právo spôsobom ustanoveným v zmluve je povinný postupovať tak, aby sa záloh predal za cenu obvyklú. Ak výťažok z predaja zálohu prevyšuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky a jej príslušenstva, zvyšok po odpočítaní účelne vynaložených nákladov záložného veriteľa s jeho realizáciou patrí záložcovi.

Záložné právo môže zaniknúť na základe nasledovných skutočností (§151 md):

- a) zánikom zabezpečenej pohľadávky,
- b) zánikom všetkých vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, na ktoré sa záložné právo vzťahuje,
- c) ak sa záložný veriteľ vzdá záložného práva,
- d) uplynutím času, na ktorý bolo záložné právo zriadené,
- e) vrátením veci záložcovi, ak záložné právo vzniklo odovzdaním veci,

- f) ak záložca previedol záloh v bežnom obchodnom styku v rámci výkonu predmetu podnikania alebo ak bol v čase prevodu alebo prechodu zálohu nadobúdateľ zálohu pri vynaložení náležitej starostlivosti dobromyseľný, že nadobúda záloh nezaťažený záložným právom,
- g) ak záložca previedol záloh a zmluva o zriadení záložného práva určuje, že záložca môže záloh alebo časť zálohu previesť bez zaťaženia záložným právom,
- h) iným spôsobom dohodnutým v zmluve o zriadení záložného práva alebo vyplývajúcim z osobitného predpisu.

4.2.2 Zádržné právo

Úprava zádržného práva je v plnom rozsahu zakotvená v Občianskom zákonníku (§ 151s - § 151v). Obchodný zákonník so zádržným právom ako prostriedkom zabezpečenia obchodných záväzkov počíta v určitých prípadoch (napr. právo zadržať vec predávajúcim, pri omeškaní kupujúceho na zabezpečenie primeraných nákladov súvisiacich s uchovaním tovaru). Zádržné právo spočíva v tom, že osoba, ktorá je povinná vydať hnutelnú vec je oprávnená ju zadržať, aby tým zabezpečila svoju splatnú peňažnú pohľadávku voči dlžníkovi.

Zadržanie je jednostranným právnym úkonom, o zadržaní veci a o dôvodoch zadržania musí veriteľ bezodkladne vyznamenať dlžníka. Zadržovať nemožno vec svojvoľne alebo ľstivo odňatú, alebo ktorú dlžník zveril veriteľovi, aby s ňou nakladal spôsobom ktorý je nezlučiteľný s výkonom zádržného práva napríklad zveril mu vec na základe komisionárskej zmluvy.

4.2.3 Zmluvná pokuta

Právna úprava zmluvnej pokuty je zakotvená predovšetkým v Občianskom zákonníku (§ 544 a 545). Obchodný zákonník má len niektoré dielčie ustanovenia o zmluvnej pokute (§ 300 až 302), ktoré majú dipozitívnu povahu.

Zabezpečenie obchodného záväzkového vzťahu zmluvnou pokutou spočíva v tom, že zmluvné strany dojednávajú zmluvnú pokutu pre prípad, že niektorá z nich poruší zmluvnú povinnosť. Zmluvná strana, ktorá túto povinnosť poruší je zaviazaná pokutu zaplatiť, aj keď oprávnenej zmluvnej strane takýmto porušením povinnosti žiadna škoda nevznikne. Na

povinnosť platiť zmluvnú pokutu podľa Obchodného zákonníka nemajú vplyv ani okolnosti vylučujúce zodpovednosť. Povinnosť platiť zmluvnú pokutu v obchodných záväzkových vzťahoch je založená na princípe objektívnej zodpovednosti, bez možnosti sa tejto povinnosti zbaviť. Táto úprava má však dispozitívnu povahu, preto sa zmluvné strany môžu dohodnúť odlišne.

Dohoda o zmluvnej pokute musí byť dojednaná písomne, musí obsahovať výšku zmluvnej pokuty, alebo aspoň spôsob jej určenia a povinnosť, ktorej porušenie má za následok vznik nároku na zmluvnú pokutu.

Funkcia dohody o zmluvnej pokute spočíva:

1. predovšetkým v tom, že takáto dohoda hrozbou majetkovej ujmy núti dlžníka, aby sa včas a riadne pripravil na splnenie zmluvnej povinnosti a potom včas a riadne splnil; v tom spočíva podstata jej zabezpečovacieho významu,
2. táto dohoda má vlastne povahu paušalizovanej náhrady škody, čo pre veriteľa znamená ďalšiu výhodu pri realizácii jeho nároku na náhradu škody, lebo v tomto prípade nemusí preukazovať ani to, že mu škoda vznikla, ani to, že vznikla v určitej výške, ale jednoducho môže žiadať náhradu na základe skutočnosti, že nastal prípad, pre ktorý bola pokuta dohodnutá,
3. napokon zmluvná pokuta má povahu pokuty (penále), lebo ju možno požadovať aj popri zmluvnom plnení.

Neprimerane vysokú zmluvnú pokutu môže súd znížiť s prihliadnutím na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti. Ak veriteľ nie je oprávnený požadovať náhradu škody spôsobenej porušením povinnosti, na ktorú sa zmluvná pokuta vzťahuje, súd prihliadne aj na výšku škody, ktorá porušením povinnosti vznikla, a na to, o koľko zmluvná pokuta presahuje rozsah vzniknutej škody.

4.2.4 Banková záruka

Obchodný zákonník § 313 až 322 upravuje bankovú záruku komplexne, z čoho vyplýva, že na práva a povinnosti z bankovej záruky vzniknuté sa nebudú vzťahovať ustanovenia Občianskeho zákonníka. Banková záruka je upravená ako samostatný

zabezpečovací inštitút, ale vzhľadom na jej podobnosť s ručením je možné ju vnímať aj ako určitú subkategóriu ručenia.

Banková záruka vzniká písomným vyhlásením banky v záručnej listine, že uspokojí veriteľa do výšky určitej peňažnej sumy podľa obsahu záručnej listiny, ak určitá osoba – dlžník, nesplní svoj záväzok alebo sa naplnia iné podmienky ustanovené v záručnej listine (nesplnenie záväzku dlžníka ako podmienka vzniku nároku veriteľa požadovať plnenie od banky z bankovej záruky – subsidiarita bankovej záruky – môže byť upravená odlišne v záručnej listine). Bankovú záruku teda možno zjednodušene chápať ako povinnosť banky na základe záručnej listiny vyplatiť veriteľovi určitú sumu, ak dlžník nesplní svoj záväzok. Bankovou zárukou vzniká špecifický trojstranný vzťah medzi dlžníkom, veriteľom a bankou, v ktorom má veriteľ postavenie oprávneného na plnenie od banky, banka berie na seba povinnosť poskytnúť plnenie veriteľovi a na majetku dlžníka sa banka uspokojí v prípade, že bude z bankovej záruky plniť v prospech veriteľa.

Podmienky platnosti bankovej záruky sú:

- písomné vyhlásenie banky v záručnej listine o prevzatí záväzku,
- záväzok banky poskytnúť určité peňažné plnenie osobe veriteľa,
- konkretizácia zabezpečovacieho záväzku.

4.2.5 Ručenie

Ručenie vzniká písomným vyhlásením, ktorým ručiteľ berie na seba voči veriteľovi povinnosť, že pohľadávku uspokojí, ak ju neuspokojí dlžník. (§ 546).

Charakteristickým znakom ručenia je, že ručiteľova povinnosť vo vzťahu k dlžníkovej povinnosti je akcesorickej povahy. Ručením možno zabezpečiť iba takú pohľadávku, ktorá v čase uzavretia ručiteľského záväzku už existuje. Pohľadávka musí byť určitá čo do výšky a čo do jej trvania. Pre obsah ručiteľského záväzku je zásadne rozhodujúci obsah hlavného záväzku, i keď nemusí ísť o ich totožnosť. Ručiteľ je rovnako zaviazaný ako dlžník. Obmedzením záväzku dlžníka v priebehu ručenia sa obmedzuje aj ručiteľský záväzok.

Ručením je možné zabezpečiť aj záväzok, ktorý iba vznikne v budúcnosti alebo ktorého vznik je závislý na splnení podmienky. Týmto spôsobom môže byť napríklad zabezpečený záväzok, ktorý má vzniknúť na základe zmluvy o budúcej zmluve. Ide teda

vlastne o podmienené ručenie, ktorého účinky nastanú v okamžiku vzniku zabezpečeného záväzku.

Ručiteľský záväzok je okrem princípu akcesority charakterizovaný tiež princípom subsidiarity. Tento princíp znamená, že veriteľ je oprávnený domáhať sa splnenia záväzku na ručiteľovi iba v prípade, že dlžník nesplnil svoj splatný záväzok v primeranej dobe potom, čo bol k tomu veriteľom písomne vyzvaný (§ 548 ods. 1). Akonáhle veriteľ písomne vyzval dlžníka ku splneniu jeho splatného záväzku a dlžník tak v primeranej dobe neurobil, môže sa veriteľ domáhať splnenia dlhu po oboch súčasne.

Ručiteľský záväzok zaniká zánikom hlavného záväzku, t.j. nezávisle od vôle ručiteľa, a tiež v dôsledku právneho úkonu ručiteľa najmä:

- 1) Splnením záväzku ručiteľa
- 2) Ak uplatnenie námietok dlžníka spôsobí zánik hlavného záväzku
- 3) Ak ručiteľ odoprel plnenie, pretože veriteľ zaviniť, že pohľadávku nemôže uspokojiť dlžník
- 4) Ak ručiteľ odoprel súhlas k prevzatiu dlhu, alebo ak k prevzatiu dlhu, za ktorý ručí neprivolil
- 5) Uplynutím doby, na ktorú bol ručiteľský záväzok prípadne dohodnutý
- 6) Splynutím veriteľa a ručiteľa do jednej osoby

Ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce ručenie sú osobitnou úpravou vo vzťahu k úprave podľa Občianskeho zákonníka. Ručenie vzniká už jednostranným písomným vyhlásením ručiteľa voči veriteľovi. Vyhlásenie musí obsahovať buď priamo prevzatie povinností vyplývajúcich z ručenia, alebo táto povinnosť musí inak vyplývať z obsahu vyhlásenia, napr. že osoba uskutočňujúca vyhlásenie sa stáva ručiteľom alebo preberá ručenie. Ručenie je na rozdiel od ustanovenia § 546 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je k vzniku ručenia nevyhnutne potrebná dohoda účastníkov (dvojstranný právny úkon) v Obchodnom zákonníku upravené tak, že vznik ručenia viaže len na podmienku písomného vyhlásenia (jednostranný právny úkon) konkrétnej osoby, vykonaného voči veriteľovi s tým, že ho ako ručiteľ uspokojí, ak dlžník nesplní svoj určitý záväzok.

Obchodný kódex využíva v značnej miere inštitút zákonného ručenia. Pre tieto prípady ustanovenie § 312 Obchodného zákonníka výslovne stanovuje, že na ručenie vzniknuté zo zákona majú byť primerane aplikované ustanovenia § 303 - § 311 Obchodného zákonníka o ručení prevzatom dobrovoľne.

Obchodný kódex taktiež pripúšťa možnosť, aby sa za ten istý záväzok zaručilo viac osôb – spoluručitelia. Každý z nich ručí za celý záväzok a na plnenie sú zaviazaný spoločne a nerozdielne (§ 307)

Zánik ručenia je rovnaký ako uvádza Občiansky zákonník, teda ručenie trvá pokiaľ trvá zabezpečený záväzok. Výnimku tvoria dva prípady, a to:

- nemožnosť plnenia dlžníka, pokiaľ je záväzok splniteľný ručiteľom
- zánik právnickej osoby, ktorá je dlžníkom

4.2.6 Zábezpeka

Podľa ustanovení Občianskeho zákonníka nie je osobitným spôsobom zabezpečenia záväzku, iba dispozitívnym ustanovením § 555 vysvetľuje akým spôsobom je možné splniť záväzok daním zábezpeky, keď zo zmluvy alebo zákona vyplýva povinnosť zabezpečiť záväzok, ale neurčuje spôsob tohto zabezpečenia. Záväzok dať zábezpeku vzniká predovšetkým dohodou strán. Forma dohody nie je predpísaná. Ak pôjde o zabezpečenie pohľadávky vecou alebo právom, veriteľ nie je povinný prijať ich ako zábezpeku v sume vyššej než sú 2/3 ich odhadnej ceny. Vklady v peňažných ústavoch a štátne cenné papiere majú spôsobilosť byť zábezpekou v celej svojej výške.

4.2.7 Uznanie záväzku

Uznanie záväzku je v Obchodnom zákonníku upravené iba v jednom zákonom ustanovení a to v § 323. Ak niekto písomne uzná svoj záväzok, predpokladá sa, že v uznanom rozsahu tento záväzok trvá v čase uznania. Tieto účinky nastávajú aj v prípade, keď pohľadávka veriteľa bola v čase uznania už premlčaná. Obchodný zákonník nevyžaduje, aby uznanie obsahovalo dôvod záväzku, pretože ten vyplýva už z povahy obchodného styku.

Uznanie záväzku z hľadiska jeho formy nemusí byť vždy výslovné a písomné – Obchodný kódex pripúšťa, na rozdiel od občiansko-právnej úpravy, dve výnimky uznania záväzku prostredníctvom konkludentného konania, a to platenie úrokov a čiastočné plnenie záväzku.

Podľa § 588 Občianskeho zákonníka záväzok môže byť zabezpečený tak, že dlžník uzná svoj záväzok. V tomto prípade podľa § 588 platí vyvrátiteľná právna domienka, že uznaný záväzok v uznanej výške v dobe uznania trvá. Uznanie záväzku je funkčne obmedzeným zabezpečovacím inštitútom, ktorý síce plní funkciu preventívnu – zabraňuje,

resp. odkladá hrozbu straty právneho nároku na príslušné plnenie pred premlčaním, a zabezpečovaciú – zvyšuje stupeň právnej istoty veriteľa tým, že zvyšuje stupeň pravdepodobnosti domoženia sa príslušných práv v dlhšej, resp. novej premlčacej lehote, ale samo o sebe nedisponuje uhradzovacím účinkom. Uznáním záväzku zo strany dlžníka sa v skutočnosti len vylepšuje právna pozícia veriteľa, a to len z pohľadu možnosti ďalšieho vymáhania dlžného plnenia.

Uznanie dlhu spôsobuje:

- vznik právnej domnienky, že dlh v čase uznania trval, a súčasne
- prerušenie premlčania a začiatok novej desaťročnej premlčacej doby (§ 110 odst.1), ktorá začína plynúť dňom, kedy k uznaniu došlo alebo kedy uplynula lehota na plnenia, aj je v uznaní určená.

4.2.8 Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov

Medzi zabezpečovacie prostriedky ktoré sú obsiahnuté v Občianskom zákonníku patrí aj dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov. Medzi iné príjmy môžu patriť napr. príjmy členov družstva.

Dohoda o zrážkach zo mzdy musí mať písomnú formu a zrážky nemôžu byť vyššie než boli zrážky pri výkone rozhodnutia (§ 551 ods. 1). Dohoda o zrážkach zo mzdy sa od ostatných zabezpečovacích prostriedkov líši tým, že sa uspokojenie pohľadávky veriteľa nielen zabezpečuje, ale súčasne sa táto pohľadávka aj uspokojuje. Dlžník zabezpečuje pohľadávku veriteľa tým spôsobom, že dáva súhlas k tomu, aby sa pohľadávka postupne uspokojovala zrážkami z jeho mzdy, ktoré s veriteľom dohodol a ktoré vykonáva platiteľ jeho mzdy. Vzniká teda vzťah nielen medzi veriteľom a dlžníkom, ale aj treťou osobou, t.j. platiteľom mzdy. Platiteľom mzdy alebo iných príjmov môže byť však aj sám veriteľ, pohľadávka ktorého sa zabezpečuje.

Dohoda nadobudne účinnosť až potom, ako veriteľova pohľadávka bude zročná a veriteľ ju predloží platiteľovi dlžníkovej mzdy alebo iných platieb. Platiteľ mzdy alebo iných príjmov dlžníka je potom povinný zrážať a vyplácať veriteľovi dohodnuté zrážky z dlžníkovej mzdy alebo jeho iných príjmov, a to pravidelne, až do uspokojenia veriteľovej pohľadávky.

Dlžník má právo počas vyplácania zrážok zaplatiť dlh priamo veriteľovi. Splnením vyššej sumy zanikne hlavný záväzok a tým aj vedľajší záväzok. Z funkcie dohody ako prostriedku nielen zabezpečovacieho, ale aj ako prostriedku splácania veriteľovej pohľadávky

však vyplýva, že veriteľ nemá právo požadovať od dlžníka jednorazové uspokojenie svojej pohľadávky.

4.2.9 Zabezpečovací prevod práva

Zabezpečovací prevod práva upravuje § 553 Občianskeho zákonníka. Splnenie záväzku možno zabezpečiť dočasným prevodom práva dlžníka alebo tretej osoby v prospech veriteľa. Pri zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva sa dočasne prevádza vlastníctvo k prevádzanej veci podľa všeobecných ustanovení o nadobudnutí vlastníctva zmluvou.

Ak je prevádzané právo zapísané v katastri nehnuteľností alebo v inom verejnom registri, veriteľ je povinný oznámiť dočasnosť prevodu práva v katastri nehnuteľností alebo v inom verejnom registri.

Zmluva o zabezpečovacom prevode práva sa musí uzatvoriť písomne a musí obsahovať vymedzenie zabezpečeného záväzku a označenie práva, ktoré sa prevádza v prospech veriteľa, práva a povinnosti účastníkov zmluvy k prevedenému právu počas trvania zabezpečovacieho prevodu práva, jeho ocenenie v peniazoch, spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva a najnižšie podanie v prípade dobrovoľnej dražby; ak sa prevádza právo inej osoby ako dlžníka, zmluva o zabezpečovacom prevode práva musí obsahovať aj označenie dlžníka.

Až do zániku zabezpečovacieho prevodu práva veriteľ nie je oprávnený prevedené právo previesť ďalej na inú osobu ani ho inak zaťažiť v prospech inej osoby. Ak je predmetom zmluvy o zabezpečovacom prevode práva nehnuteľnosť, správa katastra túto skutočnosť vyznačí v katastri nehnuteľností. Ak zabezpečovací prevod práva spočíva v prevode vlastníckeho práva k veci a veriteľ je jej držiteľom, je povinný prevedenú vec chrániť pred poškodením, stratou a zničením. Ak je držiteľom veci dlžník, táto povinnosť platí pre neho obdobne.

Ak zabezpečený záväzok nie je riadne a včas splnený, veriteľ je oprávnený začať výkon zabezpečovacieho prevodu práva a prevedené právo speňažiť spôsobom uvedeným v zmluve alebo dražbou podľa osobitného zákona. Dohody, ktorých obsahom alebo účelom je uspokojenie veriteľa tým, že si natrvalo ponechá prevedené právo uzavreté pred splatnosťou zabezpečenej pohľadávky, sú neplatné. Začatie výkonu zabezpečovacieho prevodu práva je veriteľ povinný písomne oznámiť osobe, ktorá zabezpečenie poskytla, a dlžníkovi aspoň 30

dní vopred. Ak je dohodnutý iný spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva ako speňažením na dražbe podľa osobitného predpisu, veriteľ je pri výkone svojho práva povinný postupovať s náležitou starostlivosťou tak, aby právo previedol za cenu, za akú sa rovnaké alebo porovnateľné právo za porovnateľných podmienok zvyčajne prevádza, inak zodpovedá osobe, ktorá zabezpečenie poskytla, za škodu, ktorú tým spôsobí. Ak výťažok dosiahnutý vykonaním zabezpečovacieho práva prevyšuje zabezpečenú pohľadávku a jej príslušenstvo, veriteľ je bez zbytočného odkladu povinný vydať osobe, ktorá zabezpečenie poskytla, tú časť výťažku, ktorá po odpočítaní nevyhnutne a účelne vynaložených nákladov v súvislosti s výkonom zabezpečovacieho prevodu práva prevyšuje zabezpečenú pohľadávku a jej príslušenstvo.

Zánikom zabezpečovaného záväzku právo prechádza späť na osobu, ktorá zabezpečenie poskytla. Veriteľ je bez zbytočného odkladu povinný vec v jeho držbe vydať, a ak niet odlišnej dohody, spolu s tým, čo k nej pribudlo. Veriteľ má právo na náhradu nákladov účelne vynaložených v súvislosti s výkonom zabezpečovacieho prevodu práva.

4.2.10 Zabezpečovacie postúpenie pohľadávky

Do systému zabezpečovacích prostriedkov sa s rozvojom obchodne – podnikateľských vzťahov a podnikateľského prostredia začlenilo aj zabezpečovacie postúpenie pohľadávky.

Spočíva v tom, že dlžník alebo tretia osoba postúpi veriteľovi svoje pohľadávky na účely zabezpečenia veriteľovej pohľadávky (§ 554). Týmto postúpením sa veriteľom pohľadávky stáva ten, komu bola na zabezpečenie záväzku pohľadávka postúpená. Jeho veriteľstvo je však obmedzené dohodou založenou na dôvere postupcu voči nemu ako postupníkovi, že k postúpeniu pohľadávky nedošlo za účelom jej trvalého nadobudnutia, ale iba prechodne. V prípade zneužitia tohto práva zo strany zabezpečeného veriteľa ten, kto poskytol takéto zabezpečenie (dlžník), má právo na náhradu takto spôsobenej škody

4.3 Obchodné - záväzkové vzťahy a praktické uplatnenie zabezpečovacích prostriedkov v PD Žemberovce

4.3.1 Predmet činnosti, organizačná a riadiaca štruktúra

V roku 1948 bolo v Žemberovciach založené strojové družstvo pričom hospodáriť sa začalo na obecných a cirkevných majetkoch. V roku 1949 bolo založené JRD I. typu, ktoré sa za obdobie 2 rokov pretransformovalo na tzv. celoobecné čiže JRD III. typu. V nasledujúcich rokoch družstvo robilo nábor roľníkov a bolo poznačené častým striedaním funkcionárov. Od roku 1961 sa začalo lepšie hospodáriť a dosahovali sa pravidelné hospodárske výsledky, pričom sa prostredníctvom nových investícií upevňoval aj majetok JRD.

Dňa 12. 12. 1974 kedy sa na zlučovacej schôdzi rozhodlo, že od 1. 1. 1975 obce: Žemberovce, Brhlavce a Hontianske Trst'any budú spoločne hospodáriť a to na výmere 4387 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 2841ha ornej pôdy.

Poľnohosp. družstvo je zaregistrované na Okresnom súde v Nitre pod číslom 166/N a obchodným menom Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Žemberovciach. Štatutárnym orgánom je predstavenstvo s pätnástimi členmi. Štatutárom je predseda družstva Ing. Milan Halmeš. Zapísané základné imanie do Obchodného registra predstavovalo hodnotu 10 485 000 Sk. Základný členský vklad je 30 000 Sk. Za družstvo koná navonok predseda družstva, v jeho neprítomnosti podpredseda družstva. Listiny o právnych úkonoch, kde je predpísaná písomná forma, podpisuje aj ďalší jeden člen predstavenstva.

Orgány družstva:

- členská schôdza
- predstavenstvo
- kontrolná komisia
- pomocné orgány zvolené členskou schôdzou alebo predstavenstvom

Predmet podnikania Poľnohospodárskeho družstva so sídlom v Žemberovciach je špecifikovaný v obchodnom registri a obsahuje nasledujúce činnosti:

1. poľnohospodárstvo a lesníctvo vrátane predaja nespracovaných poľnohospodárskych a lesných výrobkov za účelom spracovania a ďalšieho predaja

2. maloobchod s mliekárenskými, pekárskymi, mäsovými výrobkami
3. maloobchod s potravinami, cukrovinkami a nápojmi
4. prevádzkovanie bufetu
5. poskytovanie služieb v poľnohospodárstve v rozsahu voľných živností
6. baliarska činnosť
7. skladovanie
8. spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny
9. maloobchod a veľkoobchod s tovarom v rozsahu voľnej živnosti
10. činnosti v oblasti nehnuteľností v rozsahu voľných živností
11. staviteľ – vykonávanie jednoduchých stavieb a poddodávok
12. zemné práce
13. prenájom strojov a zariadení
14. oprava, údržba a servis poľnohospodárskych strojov a zariadení
15. údržba a oprava motorových vozidiel
16. predaj jedov a žieravín v maloobchode
17. odbyt zvlášť nebezpečných jedov
18. nákladná cestná doprava
19. výroba hroznového vína

Účty v banke: VÚB Levice
UNI Banka, Levice

Poistenie:

ŽV: ALLIANZ – Slovenska poisťovňa a.s.
Stroje: Kooperativa, Nitra
RV: nepoistujú

PD Žemberovce je registrované na daňovom úrade Levice na tieto druhy daní:

- daň z pridanej hodnoty
- daň zo závislej činnosti
- daň z motorových vozidiel
- daň z príjmov PO

Na základe Výnosu Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky o poskytovaní dotácií zo štátneho rozpočtu MP SR poľnohospodárske družstvo poberá dotácie prostredníctvom Poľnohospodárskej platobnej agentúry. Dotácie boli obdržané po splnení stanovených podmienok na:

- jednotná platba na plochu
- podpora plodín na ornej pôde
- vyrovnávací príspevok na znevýhodnené oblasti
- platby poistného v poľnohospodárstve
- úhradu straty spôsobenej nepriaznivými poveternostnými udalosťami na poľ.plodinách
- podpora na veľké dobyčie jednotky
- podpora na pestovanie energetických plodín
- PRV – Agroenvironment, opatrenie č. 5 (TTP, vinice)

Medzi obchodných partnerov (odberateľov) PD Žemberovce patria najmä:

RV:

- Mlyn Pohronský Ruskov
- ACHP Levice
- SEMPOL, Trnava
- LUGUSEM, Horná Streda
- Poľnonákup Hont, Hontianske Nemce
- DAVAS, Bratislava
- Palma Tumys, Bratislava
- Saatbau, Trnava
- Vinárske závody Topolčianky
- VINO Krupina

ŽV:

- Levické mliekarne
- Bryndziareň Zvolenská Slatina
- PM Zbrojníky
- Z-BULLS Veľka Mača
- STURZENBECHER M.B.H, Rakúsko
- Agrokombinát Sabinov

4.3.2 Pôdny fond družstva

Poľnohospodársky pôdny fond tvoria poľnohospodárske pozemky, ktoré sú ako poľnohosp. pôdy využívané na poľnohosp. výrobu a ktoré sú v katastri nehnuteľností členené na ornú pôdu, chmeľnice, vinice, záhrady, ovocné sady a trvalé trávnaté porasty. Tvoria ho však aj iné pozemky, ktoré sú poľnohospodársky využívané.

Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Žemberovciach k 1. 1. 2008 hospodári na výmere 3387,92 ha poľnohosp. pôdy. Z toho je 2745,12 ha ornej pôdy; 543,69 ha trávnatých porastov; 76,3697 ha viníc; 22,74 ha sadov. Užívateľská výmera poľnohospodárskej pôdy sa oproti 2007 znížila o 70,83 ha z dôvodu ukončenia nájomných zmlúv a vrátenia pôdy vlastníkom. Užívaná pôda sa nachádza v 14 katastrálnych územiach a je na území dvoch okresov (Levice a Krupina).

Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Žemberovciach k 1. 1. 2008 vlastní poľnohosp. pôdu o výmere 127,5858 ha; z toho 10,1899 ha ornej pôdy; 88,1552 ha TTP; 22,3006 ha lesných pozemkov; 0,5405 ha vodných plôch; 0,3210 ha záhrad; 0,1439 ha viníc; 4,6677 ha zastavaných plôch a 1,2670 ha ostatných plôch.

Výmera poľnohosp. pôdy v ha na PD Žemberovce Tabuľka 6

k.ú.	výmera (ha)
Horné Žemberovce	988,39
Dolné Žemberovce	521,6866
Horné Brhlovce	436,8041
Dolné Brhlovce	247,419
Hontianske Trst'any	708,6
Jalakšová	11,36
Bory	17,14
Domadice	65,34
Horša	1,64
Veľké Krškany	18,98
Bátovce	6,73
Plášťovce	197,92
Ipeľské Úľany	134,52
Hontianske Moravce	31,39
Celkom spolu	3387,92

Zdroj: Hodnotiaca správa za úsek evidencie pôd.fondu za r. 2007 pre r. 2008

Vzhľadom na tzv. uhorský systém dedenia je vlastníctvo pôdy v užívaní PD vo veľkej miere rozdrobené. Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Žemberovciach má uzatvorených spolu 1180 nájomných zmlúv, z toho 1170 zmlúv je uzatvorených s fyzickými osobami, pričom na jedného vlastníka pripadá výmera 2,19 ha pôľnohospodárskej pôdy.

Zoznam prenajímateľov pôdy PD Žemberovce

Tabuľka 7

Vlastník	Počet vlastníkov	Výmera p. p. (ha)
Obce	2	25,5665
Cirkev	5	57,6736
SPF	1	348,0091
H+H Unipo Plášťovce	1	332,44
PD Žemberovce	1	127,5858
Drobní vlastníci	1170	2564,1786
Spolu	1180	3455,4536

Zdroj: Hodnotiaca správa za úsek evidencie pôd.fondu za r. 2007 pre r. 2008

Produkčný potenciál pôdy sa hodnotí na základe BPEJ (bonitovaná pôdno-ekologická jednotka) príslušnej pôdy, ktorá sa odvodzuje z hodnotenia klímy, pôdneho typu, pôdotvorného dubstrátu, zrnitosti, obsahu skeletu, hĺbky pôdy, svahovistosti a expozície svahu. Pôda, ktorú obrába PD na pôvodnej výmere je zatriedená v bonitnej hodnote v priemere 41 000 Sk/ha, v Plášťovciach je priemerná bonita nižšia – okolo 35 000 Sk/ha.

4.3.3 Rastlinná výroba
Vybrané ukazovatele RV k 31. 12. 2007

Tabuľka 8

Plodina	Výmera (ha)	Produkcia (t)	Úroda (t/ha)	Zámer (t/ha)	Splnenie (%)
Pšenica ozimná	723,5451	3584,11	4,95	4,8	103,2
Pšenica jarná	0,5	1	2	3	66,67
Jačmeň ozimný	250,3368	1337,9	5,34	5	106,89
Raž	82,34	339,17	3,97	4	99,35
Ovos siaty	226,18	681,7	3,01	3,6	83,73
Ovos nahý	185,8	332,7	1,79	3	59,69
Kukurica na zrno	101,87	547	5,37	6	89,49
Kukurica na osivo	12	11,13	0,93	2,5	37,1
Obilniny spolu	1585,5719	6834,71	4,31	4,47	96,44
Hrach	203,6001	519,4	2,55	2,8	91,11
Strukoviny spolu	203,6001	519,4	2,55	2,8	91,11
Slnečnica	127,83	315,36	2,47	2,5	98,67
Repka ozimná	271,19	639,357	2,36	2,7	87,32
Ľan olejný	43,88	46,99	1,07	2	53,52
Olejniny spolu	442,9	1001,707	2,26	2,57	87,91
Siláž kukuričná	281,29	3630,34	12,91	16,65	77,51
Senáž bielkovinová	x	3265,92	6,07	7,4	81,98
Seno	x	693,68	1,38	2,06	66,98
Slama	624,79	1401,39	2,24	3,35	66,98

Zdroj: Výročná správa PD Žemberovce za rok 2007

Plánovaný zámer pri obilninách nebol naplnený pričom chýbalo 3,56 %. Výraznejšie bol zámer prekročený pri pšenici ozimnej a jarnej naopak pri ovse nahom a kukurici na osivo skutočný stav výrazne zaostával za predpokladaným zámerom. Podobne to bolo aj pri strukovinách kde bol zámer naplnený len do 91,11 % pričom sa pestoval iba hrach. Pri olejninách chýbalo naplneniu zámeru najviac až 12,09 % pričom najviac za zámerom zaostával ľan olejný.

4.3.4 Živočíšna výroba

Vybrané ukazovatele ŽV k 31. 12. 2007

Tabuľka 9

vyb.uk. ŽV	stav (ks)	zámer (ks)	splnenie (%)
hovädzý dobytok	1134	1203	94,3
ošípané	1928	2062	93,5
ovce	1459	1522	95,9

Zdroj: Výročná správa PD Žemberovce za rok 2007

Plánovaný zámer nebol naplnený ani pri jednom ukazovateli stavu zvierat. Priemerné percento splnenia zámeru bolo približne 94,56 %.

Vybrané ukazovatele ŽV k 31. 12. 2007

Tabuľka 10

vyb.uk. ŽV	skutočnosť	zámer	splnenie (%)
hovädzý dobytok:	x	x	x
produkcia mlieka (tis. l)	2525	2517	100,3
predaj mlieka (tis. l)	2399	2409	99,6
realiz.cena mlieka (Sk/l)	9,95	9,7	102,6
predaj mäsa na jat.účely (t)	168,6	172,8	97,6
ošípané:	x	x	x
predaj mäsa na jat.účely (t)	300,1	279,9	107,2
ovce:	x	x	x
produkcia mlieka (l)	49 030	55 000	89,1
predaj mlieka (l)	47 020	53 000	88,7
tržba za 1 liter ovč.mlieka (Sk/l)	22	22	100
predaj mäsa na jat.účely (t)	10,6	10,3	102,9
produkcia vlny (kg)	3947	3910	100,9
tržba za 1 kg vlny (Sk/kg)	13,14	14	93,9

Zdroj: Výročná správa PD Žemberovce za rok 2007

Pri analytických ukazovateľoch ŽV bol najviac prekročený zámer pri predaji ovčieho mäsa na jatočné účely až o 2,9 % a pri realizovanej cene kravského mlieka o 2,6 %. Za plánom zaostali najmä predaj ovčieho mlieka o 11,3 % a produkcia ovčieho mlieka o 10,9 %.

4.3.5 Personálna činnosť

Prvoradou úlohou personálneho útvaru PD Žemberovce je v rámci platných právnych predpisov starať sa o zamestnancov a dodržiavať hranice zamestnanosti v PD v medziach efektívnosti a rentability výroby, za predpokladu maximálnej možnej úrovne produktivity práce. Pracovnoprávne vzťahy medzi družstvom a jeho zamestnancami sa upravujú podľa Zákonníka práce. Základným právnym predpisom pre družstvo je Obchodný zákonník, a z neho vyplývajúce stanovy PD, ktoré boli schválené na členskej schôdzi dňa 8. 3. 1991 naposledy novelizované dňa 28. 6. 1999.

K 31. 12. 2007 bol stav zamestnancov 101, z toho 65 mužov, čo je 55,4% a 36 žien, čo je 44,6%. V roku 2007 bolo do pracovného pomeru prijatých 7 ľudí a ukončený pracovný pomer bol s 30 ľuďmi. V PD Žemberovce pracujú aj pracovníci s členským vzťahom.

Počet členov, nečlenov a ich MP za r.2007 Tabuľka 11

Druh osôb	Majetkový podiel	Počet osôb
Člen bez PÚ	8 550 134 ,2	85
Člen s PÚ	11 058 641,36	102
Člen-dôchodca	23 140 354,89	163
Člen-zomrelý	9 869 070,11	217
Spolu členovia	52 618 200,56	567
Nečlen	65 047 501,34	1250
Nečlen-zomrelý	14 111 529,72	313
Spolu nečlenovia	79 159 031,06	1563
MP celkom:	131 777 232	2130

Zdroj: Výročná správa PD Žemberovce za rok 2007

4.3.6 Ekonomická analýza PD Žemberovce

Vývoj a štruktúra majetku (v tis. Sk)

Tabuľka 12

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2005	2006	2007	07-05	07-06	07/05	07/06
Spolu majetok	240048	211702	224826	-15222	13124	0,9366	1,0620
Neobežný majetok	128681	132835	139620	10939	6785	1,0850	1,0511
Dlhodobý nehmotný majetok	11	9	6	-5	-3	0,5455	0,6667
Dlhodobý hmotný majetok	126277	130971	137761	11484	6790	1,0909	1,0518
Obežný majetok	92778	78328	84642	-8136	6314	0,9123	1,0806
Zásoby	69486	63007	60073	-9413	-2934	0,8645	0,9534
Dlhodobé pohľadávky	0	0	0	0	0	0	0

Krátkodobé pohľadávky	21028	17377	20776	-252	3399	0,9880	1,1956
Finančné účty	2264	878	859	-1405	-19	0,3794	0,9784
Časové rozlíšenie	18589	539	564	-18025	25	0,0303	1,0464

Zdroj: Súvaha PD Žemberovce 2005 - 2007

V roku 2007 mal celkový majetok podniku hodnotu 224 826 tis. Sk, čo predstavovalo pokles oproti roku 2005 o 15 222 tis. Sk t.j. o 6,34 %.

Neobežný majetok mal v tomto roku hodnotu 139 620 tis. Sk, čo predstavuje 62,1 % z celkového majetku. Najväčšie zastúpenie v rámci neobežného majetku v roku 2007 mal dlhodobý hmotný majetok v hodnote 137 761 tis. Sk.

Na celkovom majetku sa obežný majetok v roku 2007 podielal sumou 84 642 tis. Sk, čo predstavuje 37,65 %, z toho najväčšou časťou sú zásoby v hodnote 60 073 tis. Sk.

Vývoj a štruktúra pasív (v tis. Sk)

Tabuľka 13

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2005	2006	2007	07-05	07-06	07/05	07/06
Spolu vlastné imanie a záväzky	240048	211702	224826	-15222	13124	0,9366	1,0620
Vlastné imanie (vlastný kapitál)	159767	148474	152440	-7327	3966	0,9541	1,0267
Základné imanie (základný kapitál)	44012	40910	39487	-4525	-1423	0,8972	0,9652
Cudzie zdroje	72191	53894	62923	-9268	9029	0,8716	1,1675
Rezervy	805	767	816	11	49	1,0137	1,0639
Dlhodobé záväzky	11877	13862	14499	2622	637	1,2208	1,0460
Krátkodobé záväzky	31066	33192	28172	-2894	-5020	0,9068	0,8488
Bankové úvery	28443	6073	19436	-9007	13363	0,6833	3,2004
-dlhodobé	2440	1850	8815	6375	6965	3,6127	4,7649
-krátkodobé	24948	3973	10621	-14327	6648	0,4257	2,6733
Krátkodobé finančné výpomoci	1055	250	0	-1055	-250	0	0
Časové rozlíšenie	8090	9334	9463	1373	129	1,1697	1,0138

Zdroj: Súvaha PD Žemberovce 2005 - 2007

Celkový kapitál sa počas sledovaného obdobia (2006 – 2007) zvýšil o 13 124 tis. Sk, t.j. o 6,2 %. Jeho výška na konci roku 2007 činila 224 826 tis. Sk. Najväčší podiel na celkovom kapitáli malo vlastné imanie a to 68,7 % v hodnote 152 440 tis. Sk. Cudzie zdroje tvorili 27,99 % z celkového kapitálu a dosiahli hodnotu 62 923 tis. Sk. čo predstavuje oproti roku 2005 pokles o 9 268 tis. Sk, t.j. o 12,84 %. Najväčší podiel na cudzích zdrojoch mali v roku 2007 krátkodobé záväzky v sume 28 172 tis. Sk, čo predstavuje 44,77 %.

Vývoj ukazovateľov likvidity

Tabuľka 14

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa		
	2005	2006	2007
Celková likvidita	1,6257	2,0935	2,1819
Bežná likvidita	0,4081	0,4879	0,5577
Pohotová likvidita	0,0397	0,0235	0,0221

Zdroj: Súvaha a vlastné výpočty

Optimálne hodnoty celkovej likvidity sa pohybujú medzi 1,5 až 2,5. Takže podnik dosiahol v každom roku optimálnu hodnotu. V roku 2006 podnik dosiahol celkovú likviditu 2,09 čo je stred optima, v roku 2007 jej hodnotu dokonca mierne zvýšil.

Optimálna hodnota bežnej likvidity je 1,00 až 1,50. Podnik nedosiahol spodnú hranicu optimálnej hodnoty ani v jednom zo sledovaných rokov. No v každom sledovanom roku sa hodnoty bežnej likvidity zvýšili približne o 0,08, čiže je predpoklad, že podnik čoskoro dosiahne spodnú hranicu optimálnej hodnoty bežnej likvidity.

Pohotová likvidita, jej optimálna hodnota sa pohybuje v rozmedzí 0,20 až 0,80. Podnik sa v sledovanom období nepriblížil ani zďaleka k spodnej hranici optimálnej hodnoty pohotovej likvidity, dokonca počas sledovaného obdobia jej hodnota z roka na rok klesala.

Ukazovatele aktivity

Tabuľka 15

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa		
	2005	2006	2007
Doba obratu zásob: - k tržbám	272	247	243
- k nákladom	334	298	284
Doba obratu celkového majetku	939	831	911
Obrat celkového majetku	0,3887	0,4391	0,4007

Zdroj: Súvaha, výkaz ziskov a strát a vlastné výpočty

Doba obratu zásob vo vzťahu k tržbám v roku 2007 bola 243 dní, čo je oproti roku 2005 pokles o 29 dní. Vo vzťahu k nákladom bol zaznamenaný pokles z 334 dní v roku 2005 na 284 dní v roku 2007, t.j. o 50 dní. Doba obratu celkového majetku bola v sledovaných rokoch aj rastuca aj klesajúca. V roku 2007 bola doba obratu 911 dní.

Ukazovatele zadĺženosti

Tabuľka 16

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa		
	2005	2006	2007
Stupeň samofinancovania	0,6656	0,7013	0,6780
Celková zadĺženosť	0,3007	0,2546	0,2799
Platobná neschopnosť	1,4774	1,9101	1,3560

Zdroj: Súvaha a vlastné výpočty

Stupeň samofinancovania je v podniku dostatočne vysoký, v každom roku ide o hodnotu vyššiu ako 0,5. Najvyššiu hodnotu dosahuje v roku 2006 čiže 0,7013. Celková zadlženosť podniku v sledovaných rokoch najprv klesla z hodnoty 0,3007 v roku 2005 na hodnotu 0,2546 v roku 2006 a potom mierne vzrástla na hodnotu 0,2799 v roku 2007.

Vývoj ukazovateľov cash flow (v tis. Sk)

Tabuľka 17

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa		
	2005	2006	2007
Cash flow I.	13673	22 648	17 869
Cash flow II.	0	29 127	20 803
Cash flow III.	0	32 778	17 404
Cash flow IV.	0	34 904	12 384

Zdroj: Súvaha, výkaz ziskov a strát a vlastné výpočty

Podnik zaznamenal vo všetkých rokoch kladnú hodnotu cash flow I. Najvyššiu hodnotu dosiahol v roku 2006, a to 22 684 tis. Sk. Cash flow II mal v sledovanom období tiež kladné hodnoty. V roku 2006 to bolo 29 127 tis. Sk a v roku 2007 bola hodnota CF II 20 803 tis. Sk, čiže poklesol o 8 324 tis. Sk. Ukazovateľ cash flow III bol vo všetkých rokoch taktiež kladný. Najvyššiu hodnotu podnik dosiahol v roku 2006 a to 32 778 tis. Sk. Hodnota cash flow IV bola v sledovanom podniku kladná opäť počas celého sledovného obdobia a mala podobný vývoj ako pri cash flow III keď najvyššiu hodnotu 34 904 dosiahla v roku 2006.

Ukazovatele rentability

Tabuľka 18

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa		
	2005	2006	2007
Rentabilita celkového kapitálu	0,0106	-0,0402	0,0237
Rentabilita vlastného kapitálu	0,0098	-0,0647	0,0269
Rentabilita základného imania	0,0357	-0,2349	0,1038
Rentabilita celkových tržieb	0,0168	-0,1034	0,0455
Rentabilita celkových výnosov	0,0117	-0,0775	0,0301
Rentabilita celkových nákladov	0,0119	-0,0719	0,0310

Zdroj: Súvaha, výkaz ziskov a strát a vlastné výpočty

V roku 2006 sledovaný podnik dosiahol vo všetkých ukazovateľoch rentability najnižšie hodnoty, ktoré predstavovali hodnoty záporné. Najvyššie hodnoty vo všetkých ukazovateľoch rentability za sledované obdobie dosiahol podnik hneď nasledujúci rok, čiže v roku 2007.

4.3.7 Uzatváranie jednotlivých typov zmlúv a ich zabezpečenie v PD Žemberovce

Právna úprava obchodných záväzkových vzťahov zahŕňa i komplexnú úpravu zabezpečenia záväzkov. V súčasnosti, keď v SR je hospodárstvo fungujúce na trhovom princípe, sa nezaplatenie za tovar, zhotovené dielo či nezaplatenie nájomného stalo tzv. „podnikateľským folklórom“. Aj z tohto dôvodu sa zabezpečovacie inštitúty čoraz častejšie zakotvujú aj v dodávateľsko – odberateľských zmluvách. Medzi najčastejšie uzatvárané zmluvy v PD Žemberovce patria kúpna zmluva, zmluva o dielo a nájomná zmluva.

Kúpna zmluva

Kúpna zmluva patrí k najfrekvencovanejším typom zmlúv zakladajúcich obchodné záväzkové vzťahy. Družstvo pri tomto type zmlúv vystupuje raz ako predávajúci, ktorý si môže uplatňovať zabezpečovacie prostriedky, a raz ako kupujúci, teda povinný subjekt.

Pri analyzovanej zmluve je Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Žemberovciach v pozícii predávajúceho a PALMA-TUMYS, a.s., v pozícii kupujúceho. Zmluva sa týka 210 t semena repky olejnej, ktoré sa zaväzuje PD Žemberovce dopestovať a odpredať v dohodnutej kvalite a množstve. Kúpna cena ešte nebola presne stanovená keďže sa jednalo o budúcu dodávku, ale bola dohodnutá takto: Zmluvná cena v Sk/t bude aktualizovaná v čase nákupu podľa priemernej ceny za obdobie od 1. 7. 2007 do 15. 7. 2007 na burze MATIF, podľa aktuálneho kurzového lístka NBS znížená o čiastku 35EUR/t v parite dodané do sila a.s. PALMA-TUMYS Bratislava, pričom táto zmluvná cena sa považuje za dohodnutú kúpnu cenu. Podľa dojednaného postupu dohodnutá zmluvná cena bude kupujúcim oznámená včas, najneskor do 17. 7. 2007, buď písomne (dodatkom), prípadne ústne poverenými pracovníkmi kupujúceho. Kupujúci, t.j. PALMA-TUMYS, a.s., sa zaväzuje na účely pestovania repky olejnej za odplatu dodať predávajúcemu materiálne vstupy (osivo, prípravky na ochranu rastlín, priemyselné hnojivo, extrahované šroty), prípadne iné formy vstupov a za vypestované a dodané semeno repky olejnej zaplatiť zmluvnú cenu pri splnení podmienok dohodnutých v zmluve. Ako zabezpečovací prostriedok si zmluvné strany zvolili zmluvnú pokutu, ktorá sa uplatní vo výške 50% z ceny nedodaného množstva repky olejnej z ceny podľa článku II. na základe faktúry kupujúceho so splatnosťou 14 dní odo dňa vystavenia. V tejto zmluve je taktiež zabezpečený záväzok predávajúceho. Pre návratnosť zálohy poskytnutej kupujúcim formou materiálových vstupov sa zmluvné strany dohodli na zriadení záložného práva k hnutel'nému majetku, čiže porastov, ktoré sa nachádzajú na špecifikovaných parcelách

(nedokončená výroba), resp. výrobkov na nich dopestovaných, ktorých je predávajúci resp. záložca výlučným vlastníkom.

Zmluva o dielo

Zmluvou o dielo sa zhotoviteľ zaväzuje, že za odmenu vykoná pre objednávateľa určité dielo, zhotoví novú vec, vykoná nejakú činnosť a pod. a to na svoje nebezpečenstvo. Účastníkmi zmluvy sú zhotoviteľ diela a objednávateľ diela a jej podstatnými náležitosťami sú charakteristika diela (označenie predmetu diela, jeho rozsah), dohoda o odmene, dohoda o tom, že dielo bude zhotovené na nebezpečenstvo zhotoviteľa diela. V analyzovanej zmluve ako objednávateľ vystupuje PD Žemberovce, ktoré zastupuje Ing. Milan Halmeš ako predseda družstva, a na strane zhotoviteľa diela vystupuje Vladimír Lindovský. Zhotoviteľ sa zaväzuje pre PD Žemberovce vykonať žatvu jačmeňa, ovsu a pšenice v mesiaci júl 2007. Za vykonanie žatvy sa objednávateľ zaväzuje zaplatiť odplatu 1500,- Sk/ha a taktiež 100,- Sk/ha za drtenie týchto obilnín. Ku celkovej sume sa ešte pripočíta poplatok 51,- Sk/km za presun z miesta bydliska a za presun medzi jednotlivými podnikmi. Zmluvné strany sa v zmluve dohodli, že v prípade jednostranného odstúpenia od zmluvy má druhá zmluvná strana právo vyúčtovať zmluvnú pokutu vo výške 20 % hotnoty dohodnutého objemu prác.

Nájomná zmluva

Nájomnou zmluvou jedna strana – prenajímateľ prenecháva druhej strane – nájomcovi určitú vec, aby ju dočasne užíval alebo z nej bral aj úžitky a to za odplatu – nájomné. K základným pojmovým znakom, ktoré nájomnú zmluvu charakterizujú patria: prenechanie užívania, alebo branie úžitkov, dočasnosť a odplatosť v podobe povinnosti nájomcu platiť nájomné. V analyzovanej zmluve ako nájomca vystupuje PD Žemberovce, zastupuje Ing. Milan Halmeš ako predseda družstva, a na strane prenajímateľa vystupuje fyzická osoba XY (drobný vlastník), ktorý za odplatu prenecháva do dočasného užívania /nájomu/ nájomcovi poľnohospodárske pozemky vedené v Správe katastra Levice v katastrálnom území Dolné Žemberovce o určitej celkovej výmere. Nájomná zmluva je uzatvorená na dobu určitú od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2022. Celkové ročné nájomné je splatné ročne k 31. marcu nasledujúceho kalendárneho roka. Dane spojené s užívaním poľnohospodárskych pozemkov, čiže daň z nehnuteľností, počas trvania nájomného vzťahu platí nájomca. Nájomca má oprávnenie dať prenajaté pozemky do podnájmu. V prípade budúceho predaja predmetu nájmu sa zmluvné strany dohodli, že prenajímateľ ponúkne na predaj pozemky najprv nájomcovi. V prípade porušenia tejto dohody zaplatí prenajímateľ

zmluvnú pokutu nájomcovi vo výške trhovej ceny pozemkov ku dňu uzavretia kúpnej zmluvy. Nájom poľnohospodárskych pozemkov končí: uplynutím dohodnutej doby nájmu alebo písomnou dohodou zmluvných strán.

Zmluvy uzatvorené v PD Žemberovce v r. 2007

Druh zmluvy	Počet
Kúpna zmluva	24
Zmluva o skladovaní	0
Nájomná zmluva	1264
Poistná zmluva	12
Zmluva o nájme dopravného prostriedku	0
Zmluva o dielo	4
Mandátna zmluva	0
Zmluva o zriadení záložného práva	4

Zdroj: Interná evidencia PD Žemberovce

Zabezpečovacie prostriedky uplatnené pri jednotlivých zmluvách v PD Žemberovce v r. 2007

Druh zabezpečovacieho prostriedku	Počet
Ručenie	12
Zmluvná pokuta	1268
Banková záruka	0
Záložné právo	4
Penále, úroky	24
Nezabezpečené	0

Zdroj: Interná evidencia PD Žemberovce

5 Záver a návrh na využitie poznatkov

V trhovom hospodárstve sú podniky vystavené silnej a stále rastúcej konkurencii domácich a zahraničných podnikov. Konkurenčná schopnosť podniku je výsledkom jeho vysokej inovačnej aktivity, reprodukčnej schopnosti, platobnej pohotovosti a schopnosti využitia kvalifikácie pracovníkov. Úsilie a vysoká konkurenčná schopnosť začína už strategickými zámermi vo výskume, vývoji a marketingu, pokračuje vzťahmi s dodávateľom, premieta sa vo využití špičkovej techniky a technológii vo výrobe, odráža sa v inovačnom výrobnom sortimente s vysokou kvalitou a vrcholí spokojnosťou zákazníkov dobrou povest'ou podniku a jeho priaznivým hodnotením verejnosťou.

Vstup do Európskej únie a prispôsobovanie sa reformným procesom otvára pre SR nové možnosti a výzvy presadiť sa v podmienkach konkurencie. Na druhej strane stoja možné prekážky a riziká, čo sa týka najmä hľadania odbytu a umiestnenia produkcie na trhu. Nadväzovanie obchodných vzťahov v prevažnej miere spočíva v dobrom poznaní legislatívy. Po vstupe SR do Európskej únie nadobúda naša Zbierka zákonov nevídaný rozsah z dôvodu prispôsobovania sa našich právnych noriem normám EÚ.

Najväčšou zmenou od roku 1989 zo všetkých odvetví národného hospodárstva prešlo poľnohospodárstvo. Došlo k zásadným zmenám v oblasti právnych foriem podnikania, pravidiel rozhodovania a zodpovednosti za rozhodovanie. V súčasnosti je úspešnosť podniku na trhu, dosahovanie zisku a zabezpečenie finančnej stability podniku výlučne v rukách manažérov jednotlivých podnikov. Dôležitú úlohu v zabezpečení finančných tokov zohrávajú obchodné záväzkové vzťahy navonok prezentované zmluvami

Hospodárska činnosť jednotlivých podnikateľských subjektov sa realizuje prostredníctvom zmluvných vzťahov, ktoré by mali uzatvárať tí, ktorí ich aj plnia. Každá zmluva je svojim spôsobom špecifická a každá musí obsiahnuť celý okruh plnenia. Keď zmluva nie je optimálna, môže ktorákoľvek zo zmluvných strán na zmluve prerobiť alebo naopak, s dobrou zmluvou môže byť podnikanie veľmi úspešné.

Zmluvné vzťahy PD Žemberovce sú založené na dlhodobej spolupráci a dobrom poznaní silných aj slabých stránok ich strategických partnerov. Vzájomné rešpektovanie zmlúv a jednotlivých povinností, ktoré vyplývajú zo zmluvných vzťahov vedie k spokojnosti a prehĺbovaniu obchodných vzťahov obchodných zmluvných strán. K dobrým obchodným vzťahom medzi partnermi napomáhajú uzatvorené zmluvy aj svojim inštitútom zabezpečenia

zmluvných podmienok. Tieto inštitúty zabezpečenia v dobrých obchodných a partnerských vzťahoch nepredstavujú žiadne riziko, ale úplnú samozrejmosť.

V súčasnosti sa prechádza k aktívnemu uplatňovaniu zabezpečenia, ktoré znamená vyžiadanie si zabezpečenia zo strany zmluvných partnerov. Je nutné dodať, že dnes už podniky, zmluvní partneri a tretie osoby nechápu tieto prostriedky ako druhotné majetkové a právne sankcie, ale naopak ako inštitúty chrániace hospodárske záujmy všetkých zainteresovaných strán.

V praxi však dochádza aj k situáciám, kedy nedôjde k plneniu záväzku. Družstvo využíva teda sankčný postih ako je napríklad zmluvná pokuta, penále, alebo realizácia záložného práva. V niektorých prípadoch však po prerokovaní oboma zmluvnými stranami a zvážením okolností, ktoré zapríčinili nesplnenie záväzku, môže dôjsť k zmierneniu týchto postihov.

V diplomovej práci som analyzoval prostriedky zabezpečenia obchodných záväzkových vzťahov v súlade s platnou legislatívou a zároveň som sledoval ich využitie v podnikateľskej praxi. Z uskutočnenej analýzy vyplýva, že najčastejšie využívaným zabezpečovacím prostriedkom je zmluvná pokuta. Ostatné zabezpečovacie prostriedky PD Žemberovce využíva iba v malej miere alebo vôbec. Dôvodom sú stále dodávateľsko – odberateľské vzťahy so stabilnými partnermi a vzájomná dôvera medzi zmluvnými stranami.

Na základe zistených poznatkov by som navrhol nasledovné opatrenia:

- neustály kontakt so svojimi obchodnými partnermi a dôsledná analýza ich možností a schopností plniť si záväzkové vzťahy
- dôsledné poznanie legislatívy, zmien legislatívy a možností ich využitia
- uprednostňovať písomnú formu uzatvárania zmlúv
- zabezpečenie pravidelnej kontroly plnenia pohľadávok a záväzkov družstva
- dbať na dodržiavanie formálnych náležitostí pri uzatváraní zmlúv
- širšie využitie zabezpečovacích prostriedkov, najmä záložného práva
- čo najviac využívať dlhodobé zmluvy a zmluvy o budúcej zmluve v záujme stabilizácie produkcie

Ako najvhodnejšie zabezpečovacie prostriedky sa javia zmluvná pokuta a záložné právo. Pri záložnom práve totiž právna úprava umožňuje zriadenie neposesórneho záložného práva, ktoré znamená, že veriteľ si bude môcť uplatniť záložné právo, pričom dlžníkovi dotyčná vec ostane ďalej v užívaní, bude však mať len obmedzené možnosti nakladania s ňou. Ak si napríklad veriteľ uplatní záložné právo na stroje, využívať ich bude naďalej dlžník.

V záujme všetkých podnikateľských subjektov by malo byť, aby pri dojednávani zmlúv, ako aj pri zabezpečení pohľadávok dbali na primeranú odbornú a právnu úpravu. Veľký dôraz treba klásť aj na plnenie obsahu zmluvy a zmluvných povinností v záujme získania a udržania dobrých vzťahov medzi zmluvnými stranami.

6 Použitá literatúra

1. BANDLEROVÁ, A. : Právne aspekty slovenského poľnohospodárstva. In Acta operativo-oeconomica. Nitra: VŠP, 1995, s. 33 – 35. ISBN 80-7137-180-7
2. BANDLEROVÁ, A.: Podnikanie formou družstva v poľnohospodárstve na Slovensku. In Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní, Nitra: SPU, 2001, s. 263 – 266, ISBN 80-7137-867-4
3. BANDLEROVÁ, A. – BEZÁKOVÁ, L. – ĎURKOVIČOVÁ, J.: Občianske právo, Nitra: SPU, 2003, 75 s. ISBN 80-8069-132-0
4. BEJČEK J.: Kurs obchodního práva: obchodní závazky, 3.vydanie. Praha: C. H. Beck, 2003, 5 s. ISBN 80-7179-746-4
5. BEŇA, M.: Nehnutelnosti kúpa, predaj, prenájom, vydanie prvé. Brno: Computer Press, 2005, 159 s. ISBN 80-251-0908-9
6. BEZÁKOVÁ, L. a kol. : Základy práva. Nitra: SPU, 2002, 154 s. ISBN 80-8069-118-5
7. BIELIK-BANDLEROVÁ-BELICA- ŠIMO: Podnikovo-hospodárska teória agrokomplexu. Nitra: Edičné stredisko SPU, 2001, 270 s. ISBN 80-7137-861-5
8. BIELIK, P. : Podnikové hospodárstvo. Nitra: SPU, 2006, 315 s. ISBN 80-8069-698-5
9. BOCKOVÁ, A. a kol.: Náuka o spoločnosti, Bratislava: SPN, 1998, s. 204 – 205, ISBN 80-08-02765-7
10. ĎURKOVIČOVÁ, J.: Inštitút ručenia podľa obchodno – právnej úpravy. In K aktuálnym otázkam v poľnohospodársko – potravinárskom komplexe v SR (Vedecký seminár 2001), Nitra: SPU, 2001, s 55-58, ISBN 80-7137-951-4
11. FALDYNA, F., HUŠEK. J., DES. Z. : Zajištění a zánik závazku. Praha: CODEX Bohemia, 1995, 144 s. ISBN 80-901683-5-3
12. GOZORA, V.: Podnikový manažment. Nitra: Edičné stredisko SPU, 2005, s.10 – 193, ISBN 80-8069-462-1
13. HUDÁK, J.: Organizačno-právne formy podnikania v poľnohospodárstve. In Acta operativo oeconomica. Nitra: Edičné stredisko SPU, 1997, 73 strán, ISBN 80-7137-403-2
14. ILKOVÁ, Z. – BANDLEROVÁ, A.: Obchodné právo, Nitra: SPU, 2006, s17 - ISBN 80-8069-771-X
15. JAKUBOVIČ, D.: Zmluvná disciplína a zabezpečovacie právne inštitúty v obchodnom práve. Bratislava: EPOS, 2005, s. 115, ISBN 80-8057-647-5
16. JAKUBOVIČ, D.: Závazkové vzťahy a zabezpečovacie právne inštitúty v obchodnom práve. Bratislava: VEDA, 2004, s. 128 – 157, ISBN 80-224-0800-X

17. JÚDOVÁ, E.: Zabezpečenie pohľadávok v právnych vzťahoch s cudzím prvkom. In Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie. Bratislava: Iura edition, 2002, 592 s. ISBN 80-89047-54-8
18. KESELÁ, J.: Právo v medzinárodnom obchode. Bratislava: Edičné stredisko EU, 1996, 342 s. ISBN 80-225-0735-0
19. KOLAŘÍKOVÁ, M. : K aktuálnym otázkam kúpy a predaja v obchodnom práve. In Podnikateľ a právo 11-12/1997, Žilina: Blaha, 1997.
20. KRÁSNOHORSKÁ, A.: Občiansky zákonník s komentárom. In Poradca podnikateľa. Žilina: Poradca s.r.o., 2003, s. 153 – 272, ISSN 1335-1583
21. LOCHMANOVÁ, L.: Smluvní pokuta v soukromém právu. In Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie. Bratislava: Iura edition, 2002, 592 s. ISBN 80-89047-54-8
22. MAREK. K.: Obchodněprávní smlouvy, 2. vydanie. Brno: Masarykova univerzita v Brne, 2002, 7 s. ISBN 80-210-2810-6
23. MARIŠOVÁ, E.: Družstevné princípy a hodnoty. In Aktuálne problémy agrárneho práva – medzinárodný vedecký seminár '98. Nitra: SPU, 1998, s. 99-101, ISBN 80-7137-498-9
24. PELIKÁNOVÁ, I. a kol.: Obchodní právo, 2. díl. Praha: Codex Bohemia, 1998, 425 s. ISBN 80-85963-59-0
25. STEINER, V. – MAZÁK, J.: Konkurz a vyrovnanie. Bratislava: IURA Edition, 1997, 75s. ISBN 80-88715-33-4
26. SVOBODA, J. a kol.: Občiansky zákonník s komentárom. Bratislava: IURA Edition, 2004, 1345 s. ISBN 80-88984-64-5.
27. ŠLOSÁR, R., A kol.: Výkladový slovník ekonomických pojmov. Bratislava: Media trade s.r.o., 1996, 2. prepracované a doplnené vydanie, 255 s. ISBN 80-08-00869-5
28. ŠTEFANOVIČ, M.: Pozemkové právo. Bratislava: MANZ, 1997, 226 s. ISBN 80-85719-12-6
29. VÁLKOVÁ, K – KAVESCHANOVÁ S.: Vybrané kapitoly obchodného práva so zameraním na obchodné záväzkové vzťahy, Bratislava: Merkury, 2007, s. 26 – 55, ISBN 978-8089143-42-9
30. ZOBORSKÝ, I. M.: Ekonomika poľnohospodárstva. Nitra: SPU, 2006, s. 160 – 319, ISBN 80-8069-758-2

7 Prílohy

1. Výpis z Obchodného registra
2. Kúpna zmluva
3. Zmluva o dielo
4. Nájomná zmluva
5. Graf 1.: Zmluvy uzavreté v PD Žemberovce v roku 2007
6. Graf 2.: Zabezpečovacia prostriedky uplatnené pri v PD Žemberovce v r. 2007